

Okänd ledning

Få känner till rektor s 4

Riksarkivet sågar GU

Stor okunskap om regler s 5

Styrelsen synas

Vem är vem i styrelsen? s 16-21

1/04

Att vara svensk – det är att vara socialdemokrat

– Svenskar gillar folkhemstanken och köar snällt, menar Carina Gråbacke s 14-15

- 4 **Vilka är Gunnar Svedberg och Arne Wittlöv ?**
- 5 **Är av brister** och försummelse
- 6-7 **Ingen granskning** av Gillberg
- 8 **EU satsar** på fetmaforskning
- 9 **Miljöarbete** firas
- 10 **Krönikan:** Om konsumenternas makt
- 11 **Kritik** efter dödsolycka
- 12-13 **Parkeringsplatser** – ett jätteproblem
- 14-15 **Profilen** med fokus på fackförbunden
- 16-21 **GU:s nya styrelse** en presentation
- 22-23 **Fria ord:** Undervisning utan vetenskaplig grund?
- 26-27 **Margareta Wallin Peterson** skall få GU att synas

GU Journalen

GU JOURNALEN är en personaltidning från Göteborgs universitet

- CHEFREDAKTÖR:** Allan Eriksson/Tel: 773 1021
allan.eriksson@adm.gu.se
- BITRÄDANDE REDAKTÖR:** Eva Lundgren/Tel: 773 1081
eva.lundgren@adm.gu.se
- REPORTRAR:** Lars Nicklason/Tel: 773 1014
lars.nicklason@adm.gu.se
Kajsa Asklöf/Tel: 773 5708
kajsa.asklof@adm.gu.se
- REPRO:** Mattias Jacobsson/Tel: 773 5708
- FOTOGRAF:** Göran Olofsson/Tel: 773 2929
- LAYOUT/GRAFISK FORMGIVNING:** Anders Eurén
- ANSVARIG UTGIVARE:** Siv Bondenäs Brink (ej i detta nummer)
- STF ANSVARIG UTGIVARE:** Åke Pettersson
- MEDVERKANDE SKRIBENTER:** Kerstin Norén, Christina Rogestam, Eddi Omrcen
- KORREKTUR:** Britt Kihlman
- ADRESS:** GU Journalen, Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg. Fax 031-773 4354
- E-POST:** gu-journalen@gu.se
- INTERNET:** <http://www.gu.se/aktuellt/gu-journalen>
- WEBBTIDNING:** Mikael Stoltz
- TRYCK:** Elanders Novum, Göteborg.
Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanenmärkning.
- UPPLAGA:** 6 500 ex
- UTGIVNING:** 6 nummer/år. Nästa GU Journal utkommer i mitten av april
- MANUSSTOPP:** 5 april 2004
- ADRESSÄNDRING:** Gör skriftlig anmälan till redaktionen.
För obeställt material ansvaras ej.
För ej signerat material ansvarar redaktionen.
Citera gärna, men ange källan.
ISSN 1402-9626

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

FOTO: HILLEN MABEL

Förtroende viktigt för GU

EFTER ETT DRYGT halvår som rektor börjar jag känna mig hemma i Göteborg och vid universitetet. Jag har träffat många medarbetare och fått veta en hel del om universitetets olika delar. Det är en imponerande bredd på verksamheterna och inom många områden är kvaliteten hög. Och allt säkrare blir jag på att universitetet med hänsyn till detta borde var mer känt nationellt och internationellt.

Rådet för identitet och image arbetar vidare under Lennart Weibulls ledning med de frågor som identifierats som viktigast för att stärka just universitetets identitet och image. Det leder på sikt till att såväl vi inom universitetet som omvärlden kommer att uppfatta universitetet som mycket tydligare bland annat när det gäller våra styrkeområden.

JAG FÅR OFTA frågor om vad som skiljer mitt arbete här vid Göteborgs universitet från tidigare arbeten vid andra lärosäten. Ja, det är framför allt mängden av och bredden på arbetsuppgifterna. Den långgående decentraliseringen inom Göteborgs universitet leder till att de frågor som "äterstår" för den centrala nivån eller som "bollas upp" dit ofta är av komplex slag. Under den gångna hösten har frågor av rättslig karaktär tagit avsevärt större andel av min tid än jag någonsin tidigare varit van vid. Det är i och för sig naturligt att det tidvis dyker upp svåra frågor av denna typ i ett stort och komplext universitet. Men givetvis skulle jag önska kunna lägga mer tid på strategiskt och framtidsinriktat arbete.

Det nya Rektors ledningsråd har nu börjat verka. Arbetet har inletts på ett bra och förtroendefullt sätt. Jag ser stora möjligheter att via detta råd få bättre och mer förankrat stöd än tidigare för de beslut som fattas på rektorsnivå. Dekanrådet finns kvar och avsikten är att det skall fungera som ett representantskap och forum för en vidare diskussion av strategiska frågor och för ömsesidigt informationsutbyte.

MARGARETA WALLIN PETERSON från zoologiska institutionen tillträdde den 1 februari som prorektor med särskild inriktning mot

universitetets externa relationer till samhälle och näringsliv. Hon var tidigare prodekanus vid den naturvetenskapliga fakultetsnämnden. Kerstin Norén från institutionen för svenska språket är även fortsättningsvis prorektor och tillika rektors ställföreträdare. Båda prorektorsbefattningarna är på deltid. Resterande tid ägnar Kerstin och Margareta bland annat åt forskning inom sina respektive områden.

VI AR FORHOPPNINGSVIS i slutskedet av rekryteringen av en förvaltningschef till universitetet, som bland annat skall vara chef för den gemensamma universitetsförvaltningen. Det finns många angelägna uppgifter att ta itu med för en tillträdande förvaltningschef. Jag har blivit alltmer övertygad om att vi måste ha mer av gemensamma processer och system på den administrativa sidan inom hela universitetet. Såväl kostnadsskäl som rättssäkerhetsskäl talar starkt för detta. De nya system som förbereds inom personaladministration och ekonomistyrning är betydelsefulla delar av detta arbete.

BLAND DET ALLRA viktigaste som måste finnas inom ett väl fungerande akademiskt lärosäte är förtroende mellan olika nivåer i organisationen och mellan olika grupper av medarbetare sinsemellan och i förhållande till studenterna. Det är uppenbart att vi måste arbeta mer med detta inom Göteborgs universitet. När förtroendet mellan olika parter har brister och det konstruktiva samtalet övergår till utväxling av skarpt formulerade skriftliga alster, finns anledning att fundera över sakernas tillstånd. Själv ser jag det som en av mina mest prioriterade uppgifter att arbeta med att öka förtroendet inom universitetet.

I min kalender hittar jag följande afrikanska ordspråk: "Kasta inte sten mot alla misstänkta ljud. Ta reda på varifrån de kommer."

Gunnar Svedberg

Förvaltningens höga kostnader överdrivna

Förvaltningen kritiseras alltid för att vara för stor och dyr och ske på bekostnad av annan verksamhet.

Den bilden är både onyanserad och till viss del felaktig.

En stor del av kostnadsökningarna på senare år beror på faktorer GU inte kan råda över, visar en ny undersökning.

I ETT BREV TILL REKTOR i höstas framförde två framstående företrädare för näringslivet, Hans-Olov Olsson och Finn Johansson, kritik mot GU för att kostnaderna för förvaltning skjutit i höjden. Även från Naturvetenskapliga fakulteten har framförts klagomål på att kostnaderna för administration och förvaltning ökat dramatiskt.

Men enligt en för Sveriges högskolor unik undersökning av planeringsdirektör Per-Erik Eriksson och ekonomidirektör Lars Nilsson beror kritiken på en serie missuppfattningar:

– Dels gör man inte skillnad på kostnader som statsmakterna lägger på oss och kostnader vi själva beslutar om, menar Per-Erik Eriksson. Dels skiljer man inte på utgifter för gemensamma förvaltningen från kostnader för gemensamma verksamheter, som UB, gästförförstärkningar, studentförsäkringar, Jonsereds herrgård osv. Man bör dessutom mera noggrant analysera definitionen av kostnader för förvaltning på rektors-ämbetsnivå och på nämndnivå.

Budgetåret 2001 infördes ett nytt system för avsättning av gemensamma kostnader. Tidigare betalades en stor del av kostnaderna centralt.

I det nya systemet, som infördes på förslag av en arbetsgrupp med företrädare för rektorsämbetet samt samtliga dåvarande dekaner, läggs nästan alla utgifter direkt på fakultetsnämnderna.

– Det gör att det ser ut som om kostnaderna för gemensamma verksamheter ökat med 117 miljoner kronor på fem år. Men det beror på att de statsanslag som tidigare använts för att betala utgifter centralt nu i stället fördelas till nämnderna. Dessa kan sedan själva bestämma om de ska använda dessa medel eller externa pengar för att betala gemensamma verksamheter.

RÄKNAR MAN BORT de 72 miljoner kronor som kompenseras av uppräknningar av statsanslagen återstår en egentlig kostnadsökning på 45 miljoner kronor under fem år. Av dessa beror 31 miljoner på externa beslut som GU inte kan påverka och 22 miljoner kronor är ökade kostnader för universitetsgemensamma frågor. Mellanskillnaden är kostnadsbesparingar

som gjorts inom förvaltningen under de senaste åren.

– Kostnadsökningen för exempelvis SUNET ligger på 23 miljoner kronor, förklarar Lars Nilsson. Det beror på att lärosätena betalar för tjänsten i förhållande till sin storlek – en liten högskola betalar betydligt mindre än en stor.

Kostnaderna för gemensamma verksamheter har på fem år ökat med 22 miljoner kronor. Men enligt Lars Nilsson har gemensamma förvaltningen sparat åtta miljoner under samma tid. Den sammanlagda kostnadsökningen är alltså 14 miljoner kronor.

I den summan ingår kostnader för Jonsereds herrgård, facklig samverkan, internationellt samarbete, studentförsäkringar och så vidare.

Vad sedan de olika nämnderna får betala beror på hur stora de är. Exempelvis betalar Naturvetenskapliga fakultetsnämnden bara 2,3 miljoner kronor mer än för fem år sedan medan Sahlgreiska akademien fått en ökning på närmare 16 miljoner kronor.

Kartläggningen har nu presenterats för rektor som kommer att arbeta med materialet för att se vilka slutsatser man kan dra.

– Granskningen visar klart och tydligt vad de gemensamma åtagandena kostar, konstaterar rektor Gunnar Svedberg. Man kritiserar alltid administrationen för att den är så dyr – därför är det bra att det görs sådana här sakliga undersökningar. Nu ska vi pedagogiskt försöka förklara hur det ser ut – och en intressant fråga att gå vidare med är vad administrationen vid GU kostar totalt.

Eva Lundgren
Allan Eriksson

Ökning mellan 2000-2004 fördelar sig enligt följande: belopp i mkr (netto)

Humanistiska fakultetsnämnden	3,5
Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden	5,1
Handelshögskolan	6,1
Utbildningsvetenskapliga fakultetsnämnden	8,0
Sahlgreiska akademien	15,9
Naturvetenskapliga fakultetsnämnden	2,3
Konstnärliga fakultetsnämnden	3,3
IT-nämnden	0,1
Restbelopp (Temanämnden mfl)	1,1
Summa	45,4

Kostnadsförändringar under 2000 – 2004 belopp i mkr (netto). Externa beslut

Studentförsäkringar	0,6
Bonus	1,3
Sunet	22,7

Gemensamma frågor

Studenthälsövård	1
Pensionsersättning	7,4
Utbytesstudenter	2,9
Facklig samverkan	1
Studentambassadörer	0,4
Telefoni och externpost	1,9
Kvalitet och kompetensutveckling	2,7
UniversitetsTV	3,2

Interna beslut

IT-avtal	1,9
Internationellt samarbete	3
Jonsereds Herrgård	3,7
Upphandlingsverksamhet	1,6
Rationaliseringar	10
Summa	45,3

GU går plus

42 MILJONER kronor plus – det är det glädjande resultatet när GU nu gör sitt bokslut. Merparten av överskottet, 26 mkr, står grundutbildning och forskning för, medan Holdingbolaget redovisar ett överskott på 16 mkr.

Nästan samtliga fakultetsnämnder deklarerar resultatförbättringar gentemot gjorda utfallsprognoser för året.

– GU har mer än väl fullgjort sitt uppdrag inom grundutbildningen, påpekar ekonomidirektör Lars Nilsson. Antalet helårsstudenter inom det ordinarie uppdraget uppgår till 25 950. Det är drygt 1 000 fler än föregående år och takbeloppet överskrids med 75 miljoner kronor. Av överproduktionen mot takbeloppet är 24 miljoner planerat och 25 miljoner beror på förändrade planeringsförutsättningar från regeringen.

Den största ökningen av antalet studenter har skett inom områdena humaniora, utbildningsvetenskap och naturvetenskap

– Det innebär att målet från regeringen att antalet studerande från naturvetenskap ska öka har uppfyllts.

Till forskarutbildningen antogs 359 personer, en minskning med fem procent jämfört med 2002. Av dessa valde 35 att antas till licentiatexamen. Antalet doktorsexamina ökade inom samtliga fakultetsområden.

Bättre ekonomi för naturvetarna

NATURVETENSKAPLIGA fakultetsnämnden går hela 19,4 miljoner kronor plus budgetåret 2003.

Det innebär att nämnden är på god väg att komma till rätta med sitt svåra underskott.

Naturvetenskapliga fakultetsnämnden har nu återbetalat cirka 82 procent av sitt negativt balanserade kapital vilket innebär att endast 8 mkr återstår.

– Det är förstas jätteroligt, men läget är fortfarande tufft för många institutioner och så kommer det att fortsätta vara i ytterligare några år. Av anslagsmedel investerar vi nästan ingenting, det gör vi bara av externa medel, berättar fakultetsdirektör Ann-Christin Thor.

Årsresultatet för fakulteten är 9,8 mkr bättre än vad prognosen vid delårsbokslutet visade. Halften av avviken i prognosen är kopplad till beslut som togs av styrelse och rektor i november 2003, 1 mkr till naturvetenskapliga resurscentret och 3 mkr till strategiska personalrekryteringar.

GU:s okända ansikten: till vänster ser vi Arne Wittlöv, styrelsens ordförande och till höger Gunnar Svedberg, rektor.

- Sahlgrenska akademien**
Kände till rektor 0
Kände till exekutiva chefen Pam Fredman 8
(inom medicinska fakulteten kände 6 till Stefan Edman)
- Humanistiska fakulteten**
Rektor: 2
Christer Ahlberger 3
- Konstnärliga fakultetsnämnden**
Rektor 2
Hans Hedberg 8
- Handelshögskolan**
Rektor 2
Rolf Wolff (rektor) 10
- Samhällsvetenskapliga fakulteten**
Rektor 1
Lennart Weibull 8
- Utbildningsvetenskapliga fakulteten**
Rektor 4
Per-Olof Thång 9
- Naturvetenskapliga fakulteten**
Rektor 0
David Turner 4

GU:s okända ledning

Vad heter rektor? Vad heter GU:s styrelseordförande? Om du inte kan svaren är du i gott sällskap.

När GU Journalen gjorde en telefonenkät bland GU:s anställda visste knappt 16 procent vad rektor hette och ännu färre, knappt tre procent, kände till styrelseordföranden.

GU JOURNALEN har länge haft på känn att det är så och så med kunskaperna om universitetets ledning ute i organisationen.

Så vi satte oss och ringde; slog på måfå i GU:s telefonkatalog och frågade 10 personer vid varje fakultet (Sahlgrenska akademien sammanslagen) om de kände till GU:s nuvarande rektor, tidigare rektor, GU:s styrelseordförande samt den egna dekanen. Vår högst ovetenskapliga undersökning pekade på att våra förningar stämde: "Aj då! Jag skakade ju hand med den nye rektorn häromdagen", "Det måste vara Weibull", "Han heter Stefan nänting".

Många verkade tagna på sängen. I sin förtvivlan över att inte kunna klämma fram namnet på högste chefen bedyrade flera att de i alla fall visste hur han såg ut.

Det kan inte sägas gälla för GU:s styrelseordförande Arne Wittlöv. Svaren var betydligt mer av "Goddag yxskaft" karaktär:

- Heter han inte Järbyn?
- Nej, det är en störtloppsåkare, men GU:s tidigare universitetsdirektör hette Järbur.
- Ramqvist!
- Nej, det var Skandiaordföranden...

Att så få som 2,8 procent kände till Arne Wittlöv är kanske egentligen inte så förvånande, men att bara 15,7 procent skulle känna till rektor – GU:s ansikte utåt – det trodde vi inte. Lennart Weibull, Samhällsvetenskapliga fakultetens dekanus och ordförande i universitetets råd för identitet och image, är dock inte förvånad.

- Jag tycker femton procent är en ganska hög siffra.

Gunnar Svedberg har bara varit rektor i ett halvår och tillsättningen av honom var inte så uppmärksam. Dessutom är GU inte särskilt enad som organisation utan består av många självständiga delar med stark identitet.

TELEFONENKÄTEN visade också att yrkesrollen hade stor betydelse för kunskapen om den centrala ledningen. Institutionsekreterare var till exempel relativt duktiga på rektors namn, medan teknisk personal och lektorer var betydligt sämre. Allra sämst var doktorander – endast en svarade rätt på rektors namn (Att denna person var sambo med GU:s enda informationsstrateg kan vara en förklaring till denna ovanliga kunskap).

- Det stämmer överens med det generella mönster som förra årets arbetsmiljöundersökning visade på. Administratörer läser GU Journalen och tittar på webben mest. Hos den tekniska personalen börjar det vackla och bland lektorerna är det en stor variation av kunskap. Doktorander och forskare är de som hänger med sämst när det gäller universitetsgemensamma frågor, säger Lennart Weibull.

Det har förstås sina naturliga förklaringar – doktorander koncentrerar sig på sin forskning, medan institutionsekreterarens arbete mer eller mindre kräver kunskaper om GU:s centrala ledning.

Gunnar Svedberg själv är inte heller förvånad, även om han tycker att knappt 16 procent låter lågt.

- Det är ett tecken på att vi har en lång väg att gå när det gäller identiteten. Jag tror dock att arbetet som identitet- och imagegruppen håller på med kommer att ge resultat.

Men är det egentligen så viktigt att vara känd som rektor?

- Det är givetvis ingen nackdel, säger Lennart Weibull. Det är till exempel bra om en person uttalar och förknippas med vårt regelsystem. Men andra saker är minst lika viktiga. GU är inte ett företag där rektors profil styr verksamheten.

Gunnar Svedberg tycker likadant. Kulturen inom akademien ser annorlunda ut är på till exempel Volvo där alla vet vem Leif Johansson är.

- Jag är inte intresserad av någon personkult, men jag tror jag kommer bli mer välkänd med tiden. Det måste till ett antal händelser som gör att man förekommer i media. Det kan ta flera år.

Bo Samuelssons sex år som rektor verkar ha gett resultat. Drygt 35 procent av de tillfrågade kände till honom.

- Efter ett halvår är det i alla fall positivt att man kommer ihåg mitt ansikte, säger Gunnar Svedberg och fortsätter:

- Inom universitetet identifierar man sig mer med den lilla gruppen på institutionen. Det blir svårare med fakulteten och sedan är det ytterligare ett steg till universitetet i sig.

DET VERKAR stämma. De tillfrågade var betydligt bättre på att namnge sin dekan än GU:s centrala ledare. Vid Handelshögskolan kände till exempel alla till rektor Rolf Wolff och vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten kände alla utom en till Per-Olof Thång. Men det var inte lika imponerande siffror hos alla. Sju av tio humanister kände inte till Christer Ahlberger och sex av tio naturvetare kände inte till David Turner. Detta kan kanske förklaras med att dessa båda, liksom Gunnar Svedberg, bara innehaft sina befattningar ett halvår. Det har å andra sidan Pam Fredman också haft, men ändå kände åtta av tio på Sahlgrenska akademien till dess exekutiva chef. En tydlig identitet, som både Handelshögskolan och Sahlgrenska akademien förknippas med, tycks också ha en klar betydelse.

Lars Nicklason

Läs presentationen av övriga personer i styrelsen på sidorna 16-20

Resursbrist och ointresse

– Arkiveringen vid GU fungerar inte

Stora brister inom arkiveringsarbetet. Dålig tillämpning av regelverket på området och utbredd okunskap om vad som gäller.

För tredje gången levererar nu Riksarkivet (RA) skarp kritik mot GU för att man inte lever upp till kraven. Händer inget nu kommer RA att be regeringen ingripa.

TILLSYNSMYNDIGHETEN Riksarkivet (RA) har gjort en omfattande inspektion av arkiven vid 28 institutioner vid GU för att ta reda på hur universitetet tillämpar arkivförfattningarna. De sammanfattande resultaten av undersökningen är nedslående:

- ▶ Generellt är rutinerna för hantering av arkiven bristfälliga, bl a när det gäller registrering och arkivering av allmänna handlingar.
- ▶ Vanligtvis sker inte någon arkivering efter avslutat forskningsprojekt.
- ▶ Många institutioner har inte upprättat någon arkivbeskrivning eller arkivförteckning.
- ▶ Flertalet institutioner saknar arkivlokaler eller dokumentkåp som uppfyller RA:s föreskrifter.

ENLIGT ANDERS SUNDQVIST på Riksarkivets tillsynsbyrå är det flera år av brister och försummelser som förvärrat situationen.

– Vi gjorde en förnyad inspektion av några institutioner som undersöktes redan 1994 och 1997 och kunde konstatera att nästan inget hade hänt på tio år. Vår bedömning är att GU inte lever upp till regelverket på området. Situationen har faktiskt försämrats de senaste åren och jämfört med andra lärosäten som RA inspekterat ligger GU sämst till i landet.

Anders Sundqvist pekar på resursbrist och ett uppenbart ointresse på central nivå för de frågor som orsakar bristerna.

– Institutionerna står sig slätt utan centralt stöd. Då förblir mycket oreglerat. Men allt är inte dåligt, exempelvis är institutionen för pedagogik och didaktik ett ljus i mörkret. Dessutom har man anställt en arkivarie på GU centralt och det är på tiden.

Kritiken är inte förvånande, menar Gunilla Dörner Buskas på rektors kansli, som är ansvarig för att lämna in en åtgärdsplan till RA.

– Vi är medvetna om problemen, även om omfattningen av synpunkterna var fler än vad vi kunde ana. Självklart ska vi åtgärda bristerna, men det kan ta viss tid

FOTOGRAF: O. WIKSTRÖM/STUDIUM

att komma till rätta med allt, säger hon. I ett första skede har tre personer anställts på sex månader för att bistå de 28 inspekterade institutionerna och avdelningarna med stöd och hjälp. Konkret

” Institutionerna står sig helt slätt utan centralt stöd. Då förblir mycket oreglerat.

ANDERS SUNDQVIST

handlar det om att ordna och förteckna allt arkivmaterial.

Parallellt pågår ett arbete med att ta fram generella riktlinjer för arkivering, registrering och gallring av allmänna handlingar och att bestämma var ansvarv ska ligga.

EN ALLVARLIG INVÄNDNING gäller hanteringen av forskningshandlingar.

– Det är rena mardrömmen när professorer och lärare arkiverar handlingar ad-hoc och ibland tar med sig materialet hem. Då finns det ingen koll alls. Vid en institution har till och med allmänna handlingar försvunnit, säger Anders Sundqvist.

En generell slutsats som RA drar är att det saknas kunskap om lagstiftningen och föreskrifterna på området och efterlyser därför utbildningsinsatser för personalen.

En annan kritisk synpunkt är att GU har tillämpat "oreglerad gallring" av allmän handling, bl a genom att radera e-post. Universitetet har saknat interna tillämpningsbeslut för gallring, menar RA. Just kring e-posthanteringen råder stor

oklarhet om vad som är offentligt och inte. Men om e-posten rör arbetsuppgifter är det en allmän handling som ska sparas och kanske även diarieföras, menar Anders Sundqvist.

Dessutom får många institutioner anmärkning för att det saknas arkivlokaler och godkända arkivkåp. En del handlingar förvaras helt utan skydd i kontorsrum. Anders Sundqvist tycker att det är anmärkningsvärt att ett universitet av GU:s storlek saknar ett stort centralarkiv.

OM INGENTING GÖRS inom fem månader hotar Riksarkivet att gå vidare till regeringen, där Utbildningsdepartementet har sanktionsmöjligheter.

– Men det ska nog inte gå så långt, säger Anders Sundqvist. Läget ser inte helt hopplöst ut i alla fall. Det finns en medvetenhet om problemen och en insikt om att något måste göras.

Gunilla Dörner Buskas håller med om att det är en viktig fråga och säger att hon ska göra vad man kan för att komma till rätta med bristerna så snart som möjligt.

– Med tanke på att de tidigare inspektionerna inte har lett till någon förbättring, vore det obehagligt om frågan fördes över till regeringen. I grund och botten har vi själva ett ansvar, då det handlar om offentlighetsprincipen och vår egen rätts-säkerhet, säger hon.

För frågor kontakta GU:s arkivarie: Christer Johansson, tel: 773 1965.

Allan Eriksson

Vindprojektet får 1,5 miljoner

VINDPROJEKTET, ett samarbete mellan Nätuniversitetet och Universitets-tv vid GU, har under 2003 utbildat drygt hundra lärare, multimedia-tekniker och fotografer i videoproduktion. Nu får projektet ytterligare 1,5 miljoner kronor för att fortsätta utbildningen.

– Vi kommer att ha åtta träffar under 2004 varav fem på Universitets-tv i Göteborg, berättar projektledare Henrik Axlid. Syftet är att lärare och tekniker som ger distanskurser inom ramen för Nätuniversitetet ska lära sig bland annat dramaturgi. Men vi diskuterar också andra frågor som när video är bra att använda och när det kanske är mindre lyckat.

Intresset för utbildningen har varit mycket stort och samtliga kurser förra året var fullteknade. Utbildningen består av mycket praktiskt arbete, bland annat tre dagar egen videoproduktion.

I kursen ingår såväl presentations-teknik som tips på hur man skriver ett bra videomanus, bäst hanterar en videokamera och digital redigering.

Årets folkbildare

FÖRENINGEN VETENSKAP och Folkbildning har utsett astronomen Marie Rådbo, avdelningen för experimentell fysik, GU, till Årets folkbildare 2003. Hon får utmärkelsen för sitt engagerade arbete med att sprida kunskap om naturvetenskapens arbetsätt och resultat och för att hon på ett inspirerande sätt under många år verkat för att begripliggöra fysiken och främst astronomin för en större publik.

Marie Rådbo är mest känd för sina barnböcker om astronomi. Men hon har även skrivit vuxenboken *Härfifrån till oändligheten*.

– Jag tror att jag fått utmärkelsen för att jag inte bara pratar om stjärnor och planeter utan alltmör börjat diskutera med vetenskap egentligen är, menar Marie Rådbo. Naturvetenskap är inte bara till för en liten klick speciellt utvalda människor utan något som angår alla.

Utmärkelsen "Årets folkbildare" är förenad med ett pris på 10 000 kronor.

Medalj för orgelforskning

PROFESSOR Hans Davidsson, Musikhögskolan, har tilldelats Hans Majestät Konungens medalj i åttonde storleken i serafimerordens band. Han får utmärkelsen för sina betydelsefulla musikvetenskapliga insatser, främst på orgelforskningens och orgelundervisningens områden.

Hans Davidsson var bland annat en av initiativtagarna till byggandet av en barockorgel i Örgryte nya kyrka. Han är också grundare till Göteborg Organ Art Center (GO Art) – Europas orgelcentrum – som ger studenter en unik möjlighet att fördjupa sig i den 700 år gamla orgeltraditionen.

Wittlöv får medalj

ARNE WITTLÖV, GU:s styrelseordförande, har tilldelats Hans Majestät Konungens medalj i tolfte storleken i serafimerordens band.

Han får utmärkelsen för sina betydelsefulla insatser för svensk industriell utveckling.

– Jag har fått vara med om en oerhört spännande och lärorik period om snart 40 år av industriell utveckling. Att dessutom få kunglig medalj är både överraskande och hedrande, kommenterade Arne Wittlöv medaljen.

Arne Wittlöv har bland annat arbetat som forsknings- och utvecklingschef inom Alfa-Lavalkoncernen, som VD vid Volvo Aerogruppen och vice VD på Volvo. Sedan 2001 är han styrelseordförande för Göteborgs universitet.

De flesta vill ha en oberoende granskning

– Men rektor säger nej

Den springande punkten i Gillbergdebatten är frågan om hur forskningen ska granskas.

Vetenskapsrådet vill granska forskningsmaterialet.

Nej, säger rektor Gunnar Svedberg som menar att inga nya fakta har tillkommit efter tidigare granskningar.

– Misstankarna om forskningsfusk blir inte mer sakliga för att de upprepas.

REKTORS BEDÖMNING, som fått fullt stöd hos GU:s styrelse, är att det inte behövs någon ytterligare granskning.

– Det finns bara två personer i världen som framkastat misstankar mot Gillberggruppen. Internationellt råder det full enighet om att vad Gillberg och hans kollegor kommit fram till är stabila resultat som upprepats i andra studier. Om det vore kontroversiella resultat så skulle det vara en helt annan sak.

Många forskare och debattörer, däribland vice generaldirektör Madeleine Leijonhufvud, har frågat sig varför inte GU låter Vetenskapsrådet granska materialet för att en gång för alla rentvå Gillberg från misstankar om forskningsfusk. Till GU Journalen skriver hon att Vetenskapsrådet har möjlighet att medverka på ett sätt som borde kunna gagna forskningen i det uppkomna läget. "Det ligger i forskningens intresse att en situation som denna, med uttalad misstro och starka motsättningar, får en lösning".

Gunnar Svedberg menar etiska rådet har friat Gillbergs forskning. I ett protokoll från den 24 februari 2003 står det att "det i det anförda materialet inte är belagt att Rasmussen-Gillbergs forskning inte är förenlig med god forskningsetisk sed".

Men etiska rådets ordförande, Ove Lundgren, som efter beslutet i rådet gjorde en egen undersökning, konstaterar senare i ett förtydligande att hans fyra timmar långa utredning inte var tillräckligt omfattande för att klargöra de aktuella frågeställningarna och att en grundlig granskning av materialet borde, om den ska göras, företas av en utomstående granskare.

Gunnar Svedberg menar att han inte har tillräckliga skäl för att ompröva tidigare beslut, när samtliga organ, även tidigare rektor, har friat Gillbergs forskning.

Både Leif Elinder och Eva Kärfe reagerar med stor förvåning.

– Påståendet att det råder internationell enighet om DAMP-begreppets validitet och om DAMP-forskningens utsagor är felaktigt. Gillberggruppen har själv efter kritik justerat förekomsten av de två tillstånden ADHD och DAMP från 10 procent till en tredjedel genom att införliva båda begreppen. Så får man inte göra. ADHD och DAMP har olika definitioner. Detta har Tomas Ljungberg, Socialstyrelsens oberoende utredare, slagit fast i en rapport till Socialstyrelsen 2001, säger Leif Elinder.

ÄVEN EVA KÄRFE anser att domen har stor principiell betydelse och att den ytterst handlar om forskningens trovärdighet.

– Det är en offentligt finansierad forskning som har stor betydelse för hur man behandlar barn. Om forskningen inte tillåter insyn måste Gillbergs forskning betraktas som en privat undersökning, en partsinlägga.

I den här konflikten har misstankarna mot Gillbergs forskning fått stora proportioner.

– För en sann forskare är det väldigt obehagligt att bli anklagad för forskningsfusk när man inte har begått fel och när alla medarbetare och hela vetenskapsvärlden delar den uppfattningen, säger Gunnar Svedberg.

Men Eva Kärfe och Leif Elinder anser att misstankar måste få uttryckas och redas ut. Kvaliteten på forskningen kan bara bestämmas utifrån undersökningsmaterialet, och där har ingen insyn varit möjlig, menar de.

– Det jag har påstått är att Gillbergs forskning är behäftad med forskningsetiska problem som måste bli föremål för en grundlig och strikt oberoende granskning, t ex i Vetenskapsrådets regi, säger Leif Elinder.

Även Kärfe är högst tveksam till undersökningens resultat och undrar om forskningen har bedrivits enligt god forskningsetisk sed.

– Gillberggruppen hävdar att det finns replikerbara studier som bekräftar studien, men det finns inte en enda jämförande studie om ADHD-barn utanför Sverige. Gillberg behandlar dessutom i sin egen studie ADHD som någonting annat än DAMP. Det senare begreppet finns inte utomlands, och några andra studier existerar inte. DAMP-diagnosen har inget internationellt stöd, säger hon.

GUNNAR SVEDBERG konstaterar att många har missförstått karaktären av det stränga sekretesskydd som krävs för denna typ av forskningsmaterial för att förhindra att människor skadas.

– Jag har förståelse för att all forskning ska kunna granskas, även medicinsk vetenskap, men det måste ske med de etiska förbehåll och på de förhållningssätt som gäller.

Fotnot: 2002 bildades Vetenskapsrådets etikkommitté som har i uppdrag att hantera fall av misstänkt oredlighet i forskningen. Det har hittills inte förekommit några fall. En brist har varit att endast universitetens rektorer kan begära granskning. Nu vill man försöka hitta en annan lösning. Om detta kommer Vetenskapsrådet att ha en hearing måndagen den 1 mars.

Allan Eriksson

Gillberg-ärendet än en gång

En personlig betraktelse

FORSKNINGSMATERIALET om ADHD-/DAMP och forskaren Gillberg har varit en massmedial följetong i många år. Nu tycks emellertid det mediala intresset ha svalnat, inga journalister tycks längre orka med att gräva i och skriva om denna fråga. Och jag kan förstå dem. Det är komplext, snårigt, svårt att förstå och innehåller många personliga läsningar. Många mär dåligt av alla de beskyllningar som far omkring. Många tar ställning för och många tar ställning mot. Vad som är rätt och fel – om det nu finns något sådant i det här fallet – kommer vi kanske aldrig att få reda på.

GU JOURNALEN själv, dess redaktörer och de två ansvariga utgivarna har fått erfara vilket gungfly detta är. Senaste numret av GU Journalen innehöll ett stort antal insändare i frågan och vi har ägnat åtskilliga timmar åt att diskutera med olika intressenter. Det vi med säkerhet kan konstatera är att svårighetsgraden när det gäller denna kliniska forskning och reaktionerna från berörda och andra har ökat för varje dag. Det minerade fältet är omöjligt att ta sig fram på.

Efter styrelsens sammanträde den 22 januari 2004 skrev jag ett mycket kort pressmeddelande om vad rektor och styrelsen beslutat i Gillberg-ärendet. Det såg i all sin banala enkelhet ut på följande sätt:
"Göteborgs universitets styrelse stödjer

(2004-01-22) rektor Gunnar Svedberg i den fortsatta hanteringen av Gillberg-ärendet. Detta innebär följande:

1. Styrelsen tillstyrker att rektor meddelar Eva Kärve att det aktuella förbehållet i kammarrättsdomen inte är uppfyllt och att hon därmed inte har rätt att ta del av forskningsmaterialet i enlighet med begäran.
2. Styrelsen ger rektor i uppdrag att utforma ett ytterligare förbehåll som säkerställer att Leif Elinder tydligt visar att han har ett berättigat intresse av att få ta del av forskningsmaterialet. Huvudorsaken till att ett sådant förbehåll inte formulerats tidigare är att ny information angående vad som inryms i Elinders anställning vid Uppsala kommun tillkommit i slutet av 2003 (december).

3. En prövning i Statens ansvarsnämnd om frågan om disciplinansvar för Gillberg är inte längre aktuell. Detta på grund av att JO beslutat om en förundersökning angående "antaget tjänstefel begånget av befattningshavare vid Göteborgs universitet."

ETT TORRT, TORFTIGT men korrekt pressmeddelande från en då ganska trött presssekreterare. En kvart senare – det var på kvällen så nattpersonalen hade gått på – ringde en journalist från GP. Efter att hon presenterat sig sade hon ungefär så här:

"Stackars mig som har fått den här svåra grejen att skriva om". Jag försökte hjälpa henne så gott jag kunde. Det blev en mycket kort artikel dagen därpå. Strax där efter fick journalisten på TT rektors mobilnummer för att få en kommentar till beslutet. Det blev en något längre artikel – framför allt i några kvällstidningar. Jourhavande reporter på Väst-nytt undrade "hur Göteborgs universitet kunde strunta i att följa ett domstolsbeslut". Jag försökte åter igen förklara komplexiteten och hur ärendet nu låg till juridiskt, med tanke på den pågående förundersökningen. Efter en kvarts samtal tackade hon. Det blev inte ens ett telegram i Väst-nytt.

Därför tror jag att media har tröttnat på den här historien. Vi kan ju inte heller hålla på att älta detta i evighet. Själv upplever jag min situation som konfliktfylld. Som journalist tycker jag en sak och som st f ansvarig utgivare en annan. Det är naturligtvis svårt att alltid hålla balansen när linan nu är så tunn. Och journalistik i en statlig personaltidning är särskilt svårt.

Jag hoppas att denna långa och i många fall tråkiga historia snart får en lösning så att vi kan gå vidare och ägna oss åt annat. Det gäller både oss själva och alla andra som berörs av denna fråga.

Åke Pettersson
STÄLLFÖRETRÄDANDE UTGIVARE

Förenklade regler för motion

Tag med kvittot från den träningsanläggning du föredrar. Visa upp det för din avdelningschef och pengarna läggs skattefritt på din lön.

Ett nytt riksdagsbeslut innebär att reglerna för skattefri motion förenklas betydligt.

BESLUTET INNEBÄR att GU-anställda som vill nyttja subventionerad motion och friskvård inte längre är bundna till de motionsanläggningar som GU har avtal med. Man kan alltså gå till vilket gym, tennisbana, simhall etc, som helst och köpa träningskläder eller årskort. Mot uppvisning av kvitto läggs sedan, oavsett pris, ett bidrag på max 1000 kronor om året på den anställdes lön.

– Det var inte tillåtet tidigare. Ersättning för subventionerad friskvård kunde endast erhållas genom direkt betalning från arbetsgivaren till motionsanordnaren. Det var ett onödigt krångligt och

snårigt system som ingen tjänade på, säger Hilding Sjöden vid avdelningen för personal och organisationsutveckling.

Under arbetet med utformningen GU:s friskvårdspolicy har han själv varit i kontakt med riksrevisionsverket.

– Vi har försökt att påverka och påpekat bristerna i systemet, men vilken betydelse det har haft har jag ingen aning om. Huvudsaken är att vi nu har nya enklare regler.

DE ÖVERGRIPANDE REGLERNA i den gamla friskvårdspolicyn lever dock kvar. Som GU-anställd har man fortfarande rätt till en timmes ledighet i veckan, utan löneavdrag, för motion eller annan friskvård. De avtal som GU ingått med motionsanordnare gäller också, minst till och med februari 2005.

– Rabatterna finns kvar. På Fysiken kan man till exempel skaffa sig ett årskort för tusen kronor som gäller under dagtid. Det är fortfarande det populäraste stället bland

GU-anställda, säger Hilding Sjöden.

Precis som tidigare är det inte all typ av motion som berättigar till bidrag. Enligt Riksskatteverket klassas inte sporter som kräver dyrare redskap – till exempel golf, segling, ridning och utförsäkring – som skattefri motion. Det gör dock gymnastik, styrketräning, bowling, racketsporter som bordtennis, tennis eller squash och lagsporter som volleyboll, fotboll, handboll och bandy.

Lars Nicklason

För att få ut friskvårdssubventionen fyller man i blanketten Friskvårdsersättning (<http://blanketter.gu.se/pdf/personal/Friskvardsersattning.pdf>) och lämnar den på sin avdelning, tillsammans med kvitto på det utlägg man har haft. Bidraget sammanlagt max 1 000 kronor utbetalas på lönen vid högst två tillfällen per år.

JMG i tvist med Sida

I HÖSTAS BEGARDE Sida in anbud från skolor som vill ordna kurser för journalister från tredje världen. Men upphandlingen gick inte ganska rätt till, menar man på institutionen för journalistik och masskommunikation.

– Trots att vi erbjöd ett lägre i pris gick uppdraget till Fojo vid Kalmars högskola, säger Tomas Andersson Odén, lektor vid institutionen för journalistik och masskommunikation.

Sidas förklaring är att JMG:s ansökan inte uppfyllde de krav som ställts på utformningen av kursledarnas meritförteckning.

– Det stämmer inte. Sida skickade mängder av information om hur ansökningen skulle se ut och det har vi följt till punkt och pricka.

När Sida bestämde sig för att ge uppdraget till Fojo avbröt man upphandlingen. Eftersom Fojo är en statlig myndighet ansåg Sidas jurister att ett kontrakt inte kunde skrivas med Fojo. Istället skrevs en överenskomst och därmed försvann också möjligheterna för JMG att överpröva Sidas beslut.

– Sida har inte tittat på våra handlingar överhuvudtaget, utan straffat ut oss.

I december överklagade JMG till länsrätten och fick rätt.

– Vi fick igenom tre krav: Att Sidas beslut skulle ogiltigförklaras, att upphandlingen skulle slutföras på ett korrekt sätt och att Sida skulle ta upp vår ansökan till behandling.

Detta beslut har nu Sida överklagat till kammarrätten i Stockholm.

KG Hammar besöker GU

GUD, KYRKAN och den svenska samtiden – så heter en gästföreläsning som ärkebiskop KG Hammar ska hålla i stora hörsalen på Humanisten.

Rektor hälsar välkommen och docent Ola Sigurdson välkomnar från institutionen för religionsvetenskap.

Föreläsningen hålls klockan 15-16 den första april och är öppen för alla intresserade.

Glöm inte 15 mars

TÄNKER DU STUDERA under sommaren? 15 mars är sista datum för anmälan till sommarkurser. Ett fyrtiotal kurser finns att välja mellan – allt från antikens kultur- och samhällsliv till algebrans historia.

Pris till amningsforskare

LARS ÅKE HANSON, professor emeritus vid Sahlgrenska akademien, får utmärkelsen The Nutricia International Award för sin forskning om kopplingen mellan barns immunförsvar och amning.

Bakom utmärkelsen står Nutricia Research Foundation som är en oberoende stiftelse med säte i Nederländerna. Stiftelsens huvuduppgift är att ge anslag till forskare inom området näringsfysiologi. Sedan 1988 delar de dessutom vart tredje år ut till en utomordentlig forskare inom området.

Lars Åke Hanson kommer att motta utmärkelsen samt en check på 12 500 euro i samband med en världskongress om tarmsjukdomar hos barn. Kongressen hålls i Paris i början av juli. Då kommer han också att hålla en föreläsning om immunologiska fördelar av amning.

Rektorstillsättning vid Valand avgörs

I DAGARNA OFFENTLIGGÖR Överklagandenämnden för högskolan, Högskoleverket, om Susann Brännström förbigåtts vid tillsättningen av rektorstjänsten på Konsthögskolan Valand.

– Oavsett nämndens beslut är det här ett oacceptabelt förfarande. Susann Brännström har utsatts för trakasserier på hög nivå, säger Anette Carnhede, Statstjänstemannaförbundets ordförande i ett pressmeddelande.

Statstjänstemannaförbundet vidhåller att Susann Brännström, som vikarierat på rektorstjänsten under ett år, är minst lika kvalificerad som Urban Engström som utnämndes men som bestämde sig för att tacka nej innan han ens tillträtt tjänsten.

Om överklagandenämnde beslutar till Susann Brännströms fördel kommer hon, enligt Statstjänstemannaförbundet, att tacka ja till tjänsten under en förutsättning – att ledningen för den konstnärliga fakulteten och Valand är beredda att ta itu med de strukturella problem och arbetsmiljöproblem som finns på Valand.

Dessa problem har tidigare synliggjorts, bland annat i en utredning som Bo-Erik Gyberg, rektor för HDK och Högskolan för fotografi och film, gjorde förra varen.

Vid GU Journalens pressläggning har Överklagandenämnden fattat ett beslut men ännu inte offentliggjort det.

Mer information finns på:
<http://www.gu.se/Aktuellt/>

Rekordstort EU-bidrag till forskning om fetma

11,7 miljoner euro till forskning om mediciner mot fetma och diabetes, varav 3,3 miljoner euro till Sahlgrenska akademien – det är det största anslag EU någonsin gett till något forskningsprojekt om andra sjukdomar än cancer.

Koordinator för projektet är Suzanne Dickson som nyligen blivit professor vid Sahlgrenska akademien.

NÄR EUROPEISKA kommissionen skulle bestämma vilka forskningsområden man borde satsa på var man i början intresserad av sjukdomen diabetes som sådan.

Men Suzanne Dickson, som tidigare lett ett EU-projekt om diabetes vid Cambridge University, skrev en ansökan där hon framhöll att ska man behandla diabetes är det först och främst fetman man bör rikta in sig på.

– EU tyckte att det var en god idé och till slut visade det sig att detta projekt fick alla pengar man tänkte satsa på diabetes, berättar Suzanne Dickson. Att ledningen för projektet gick till Göteborg beror på att fetma- och diabetesforskningen här är så framstående.

Samt på Suzanne Dickson som lagt ner fyra månaders intensivt arbete på att skriva ansökan. Medverkande i projektet är 27 av Europas mest framstående diabetesforskare från 24 institutioner i tio länder. I styrgruppen finns, förutom Suzanne Dickson, John-Olov Jansson och Sven Enerbäck från Sahlgrenska akademien. En annan svensk, Björn Meister från Karolinska institutet är också en av de 27 deltagande forskarna.

– Projektet ska pågå i fem år och syftet är att hitta fyra till fem nya måltavlor för läkemedel, det vill säga molekyler i kroppen som kan påverkas av mediciner som botar sjukdomarna fetma och diabetes. Hittar vi dessa måltavlor blir det sedan läkemedelsindustrins sak att ta fram mediciner och det kan ta ytterligare fem – tio år.

DEN MEST EFFEKTIVA metod som används i dag för att behandla fetma är kirurgi i tarm och magsäck. Dessutom finns två läkemedel men de är inte särskilt verksamma.

Och att försöka banta bort fetma fungerar inte heller särskilt bra.

– Man har vetat i 200 år att diet och motion är bra för hälsan – men trots all information blir vi bara fetare. Det beror på att människan anpassats för att klara av perioder av svält – inte perioder av överflöd. Har kroppen väl vant sig vid en viss vikt finns det en mängd mekanismer som

Suzanne Dickson har lagt ner fyra månaders arbete på projektansökan.

försöker återta vikten om man lyckats gå ner. Försöker man banta tror kroppen att den är kroniskt sjuk och stänger av metabolismen. Och det är inte särskilt mycket mer man behöver äta varje dag för att gå upp – det räcker med två procent mer kalorier per dag under ett år för att gå upp fyra kilo. Man kan förstås vända på det och säga att kroppen är väldigt bra på att reglera aptiten – de flesta människor går ju trots allt inte upp flera kilo om året.

**” man har vetat i 200 år
att diet och motion är bra
för hälsan men trots det
blir vi bara fetare**

Forskningen kommer att handla om att hitta de substanser som signalerar till aptitregleringscentrum i hypotalamus i hjärnan och sedan undersöka hur man kan lura systemet.

– De mediciner som sedan utvecklas kommer sannolikt att fungera ungefär som läkemedel mot högt blodtryck så att varje patient får en cocktail av mediciner som är speciellt anpassade för just honom eller henne.

Fetma är ett stort problem i västvärlden – men alltmer också i u-länderna. Cirka en miljard människor i världen är överviktiga och 300 miljoner är feta. Fetma har förts upp på WHO:s lista över de tio mest allvarliga hälsoriskerna. Och fetma har också blivit allt vanligare bland unga människor, vilket medfört att diabetes typ 2 inte längre enbart drabbar äldre. Fetma innebär också ett stort ekonomiskt problem – cirka åtta procent av alla sjukvårdskostnader i

Europa har med fetma att göra.

I Sverige är ungefär hälften av patienterna med typ-2 diabetes feta och ytterligare 20 procent överviktiga.

– För de drabbade är det dock inte säkert att de rent medicinska problemen upplevs som värst. Många anser att feta människor både är dummare än andra och utan självkontroll – det finns en massa fördomar om feta människor och omvärlden har ofta en fördömande attityd.

För Suzanne Dickson innebär projektet en massa arbete – hon har just blivit professor vid Sahlgrenska akademien och i korridorerna på avdelningen för fysiologi står fortfarande stora flyttlådor fyllda med hennes saker. Liksom en barnvagn. För bara fem dagar efter det att EU-kommissionen meddelat att man beslutat stödja det projekt hon arbetat för födde hon sonen John-Ross.

– DET VAR INTE särskilt svårt att arbeta och samtidigt vänta barn. Men nu måste jag försöka skriva på datorn, svara i telefonen och samtidigt hålla i bebisen – får se hur pass effektivt det blir.

– Det projekt vi nu startat är ju menat att ha betydelse för diabetes – men eftersom fetma även ökar risken för kardiovaskulära sjukdomar och cancer kommer det förstås att vara viktigt även inom dessa områden, så användningsområdena är många.

Medverkande länder i projektet är, förutom Sverige, också Danmark, Storbritannien, Irland, Tyskland, Spanien, Italien, Frankrike, Schweiz och Ungern.

Eva Lundgren

Unik miljöcertifiering av GU

Som första universitet i världen har GU nu fått delar av sin verksamhet miljöcertifierad både enligt ISO 14001 och enligt EMAS.

Detta firades med utdelning av certifikat samt tal av rektor Gunnar Svedberg och miljöchefen Ingemar Thorén.

DET AR universitetsledningen, gemensamma förvaltningen samt Tjärnö marinbiologiska laboratorium som certifierats efter revisioner av Sveriges provnings- och forskningsinstitut, SP. Som första universitet i världen har man klarat både de krav den internationella standarden för miljöledningssystem, ISO 14001, ställer samt EU:s krav på miljöledningssystem, EMAS, Eco Management and Audit Scheme.

Lennart Månsson från SP delade ut certifikat till rektor, avdelningschefer vid gemensamma förvaltningen samt föreståndaren på Tjärnö, Kerstin Johansson. Han påpekade att ingen myndighet kräver att universiteten ska miljöcertifieras.

– Det här innebär ett jättestor arbete och görs helt frivilligt utifrån en vilja att vara ett föredöme. Det tycker jag att ni ska vara stolta över.

INGEMAR THORÉN berättade att miljöarbetet pågick sedan 1997, och att man sedan dess bland annat tillsatt ett miljöråd och arbetat med utbildning av personalen.

Men arbetet för ett universitet med mindre miljöpåverkan har bara startat, påpekade Kerstin Johansson.

– I början undrade vi på Tjärnö varför vi biologer egentligen skulle jobba med det här – vi ägnar oss ju åt miljön hela tiden. Men det har visat sig att när man jobbar systematiskt med miljöfrågor dyker det upp problem som vi inte tänkt på – som exempelvis hur vi ibland ganska obetänksamt skrapar havsbotten för att få upp organismer som våra studenter kan undersöka. Men att bli miljöcertifierad är bara startskottet – nu gäller det att leva upp till det här också.

Enligt GU:s verksamhetsplan ska hela

GU vara miljöcertifierat senast år 2005, berättar GU:s miljösamordnare Eddi Omrcen.

– Inom ramen för vårt miljöledningssystem har universitetet bland annat tagit fram en miljöpolicy, identifierat sin miljöpåverkan, åtgärdat en mängd miljöproblem, miljöutbildat 70 procent av personalen samt miljöanpassat upphandlingen. Och miljöarbetet drivs hela tiden framåt genom miljömål och handlingsplaner som årligen följs upp i en miljöredovisning.

HANDELSHÖGSKOLAN och Stenebyskolan står näst på tur att certifieras.

– Och Naturvetenskapliga fakulteten har avsatt medel för att certifiera hela fakulteten under 2004. Målet är att GU ska bli ledande i Europa när det gäller miljö, både vad gäller utbildning och forskning och i det vardagliga arbetet, berättar Eddi Omrcen.

Eva Lundgren

Anpassning till Bologna

En tredelad examensstruktur och ett nytt betygssystem – det är några förändringar som en samordning av utbildningssystemen i Europa ska leda till.

Nu har GU tillsatt en referensgrupp för att för att komma igång med arbetet på Bolognaprocessen.

DEN SA KALLADE Bolognadeklarationen från 1999 innebär att de olika utbildningssystemen i Europa ska samordnas. Syftet är att främja studenternas rörlighet dels under studietiden men också på den europeiska arbetsmarknaden.

– För att studenter ska kunna byta utbildningsort mellan olika länder krävs tydlighet och jämförbarhet, påpekar Anna Nordling, koordinator för referensgruppen. Vid GU har flera åtgärder redan genomförts för att öka studentrörligheten men mycket återstår.

Bland annat kan den student vid GU som så önskar sedan ett år tillbaka få ut en examen på engelska tillsammans med sin svenska examen.

– Den kompletteras med en bilaga, Diploma Supplement, som innehåller en allmän beskrivning av det svenska utbild-

ningssystemet samt en genomgång av studentens utbildning och dess plats i utbildningssystemet.

I APRIL förra året kom Utbildningsdepartementets delrapport *Magisterexamen i internationell belysning*. Där föreslås ett 3+2+3-system i enlighet med praxis i flera europeiska och andra länder. Siffrorna står för tre års studier för kandidatexamen och ytterligare två år för magisterexamen som sedan kan följas av en treårig forskarutbildning. En uppföljande rapport om examensstrukturer och betygssystem kommer i slutet av februari.

– Flera doktorandgrupper vid olika universitet i landet har haft invändningar mot den kortare forskarutbildningen, påpekar Anna Nordling. Men den ska naturligtvis ses i ljuset av att magisterutbildningen blir mer avancerad.

ECTS, European Credit Transfer System, kallas det europeiska system för överföring av studiemeriter som har utvecklats inom Erasmus/Sokratessamarbetet. I ECTS-systemet utgör en termins studier 30 poäng. ECTS-poängen anges sedan ett par år tillbaka i samtliga GU:s kursplaner och syns i LADOK. Betygs-

skalan inom ECTS är sjugradig med A, excellent, som det främsta betyget.

– Högskoleförordningen kommer även i framtiden att öppna för alternativa betygssystem, men den sjugradiga skalan kan komma att bli huvudalternativet. Enskilda universitetet får dock besluta annorlunda, berättar Anna Nordling.

Prorektor Kerstin Norén är ordförande i den ny tillsatta referensgrupp som under våren ska ta fram en handlingsplan för det fortsatta arbetet.

Eva Lundgren

Fakta/Bolognaprocessen

Enligt HSV har de olika högskolorna i landet kommit ungefär lika långt i sin anpassning till ett gemensamt europeiskt system. Men de tekniska och naturvetenskapliga utbildningarna ligger före, liksom Handelshögskolan, alltså utbildningar med väl utvecklade internationella kontakter.

Anpassningen innebär att flera föreskrifter i Högskoleförordningen måste ändras.

Sök medel för genusperspektiv

NU KAN LÄRARE och forskarstuderande vid landets högskolor söka medel för att utveckla metoder för användning av genusperspektiv i undervisningen. Det är till Rådet för högre utbildning ansökan ska ställas och berättigad att söka är den som är direkt involverad i undervisningen av grundutbildningsstudenter och/eller forskarstuderande. För 2004 prioriterar rådet ett- och tvåårsprojekt, och endast i undantagsfall treåriga projekt.

Ansökan kan göras på www.rhu.se. Ansökan måste vara registrerad på webbplatsen senast klockan 12.00 torsdagen den 18 mars 2004.

CIV blir idrottshögskola

NAMNET CENTRUM för idrottsvetenskap, CIV, är otvivelaktigt och bör bytas till Idrottshögskolan, Göteborgs universitet. Det menar bland andra dekanus vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten, Per-Olof Thång.

– Det finns cirka 250 studenter på utbildningarna vid CIV, våra lärare har mycket hög kompetens och vi samverkar med kommunen, regionen, idrottsrörelsen och andra högskolor, påpekar Per-Olof Thång. Vi samarbetar även inom GU – i vår styrelse finns representanter för fyra fakulteter. Bredden i våra utbildningar är mycket stor med fokus på idrottslärareskap, hälsopedagogik och ledar- och tränarskap. Vi hävdar oss alltså väl i jämförelse med idrottshögskolorna vid Umeå universitet och i Stockholm.

Även Rådet för identitets- och imagefrågor stöder förslaget.

Vad händer vid GU?

VILL DU VETA senaste nytt om din arbetsplats? Gå in på dinsida.gu.se – här hittar du information, nyheter och meddelanden som gäller din anställning och GU som helhet.

Finns något brännbart?

Avdelningen för konferens och service kan erbjuda bränning av CD-skivor för 15 kr st inklusive svart text på vit botten. Plastfodral med filk ingår. Vi bränner även DVD-skivor.

Vi kan även åtaga oss hela produktionen av CD och DVD skivor.

För mer information ring Erik Lundberg 031- 773 2976

Republikanerna sa ifrån

TROTS FLER DELTAGARE blev inte segern större för rojalisterna när monarkivalet på GU:s webb gjordes om i januari. Tvärtom – 55 procent av dem som röstade på veckans fråga tyckte nu att monarkin borde avskaffas (i november ville 56 procent behålla monarkin). Gustav Bertilsson Uleberg, rojalist vid International Office, ser det dock inte som ett nederlag.

– Kul att fler än vanligt deltog i veckans fråga. Det är emellertid mycket vanskligt att dra några som helst slutsatser eftersom de röstande, ehuru fler än vanligt, bara motsvarar ett par promille av populationen kollegor och studenter vid GU. Det kan vara så att trycket att diskutera monarkifrågan kommer främst från opinionsbildare och journalister, för vi vet att åtta av tio svenskar är för kungahuset.

Ett par veckor efter rojalisternas nederlag lades *Veckans fråga* ner. Varför? Hade den blivit för populär? Nej, för tramsig tyckte GU:s IR-råd (fakultetsinformatörerna).

Ytterligare en fråga i den bannlysta humorns tecken hanns dock med innan *Veckans fråga* för evigt försvann ut i cyberrymdens ödsliga labyrinter den 25 januari.

Vem är mest trovärdig? Bob Dylan, Kungen, George W eller Göran Persson? Klart att Bob Dylan vann överlägset (58 %). Klart att George W kom sist (5 %). Kungen då? Jo, han fick bara 26 procent av rösterna. "Sverige är ett j-a skitland", sa kungen och åkte till Brunei.

Nordiskt nätverk för japanstudier

NORDIC ASSOCIATION for the Study of Contemporary Japanese Society (NAJS) bildades 2002 av fyra yngre forskare, tre från GU och en från Utrikespolitiska institutet, med målsättningen att stimulera nordisk forskning kring det moderna Japan.

NAJS arrangerar den 22-24 april för första gången en nordisk konferens där yngre nordiska forskare ges möjlighet att utbyta forskningsresultat och diskutera forskningens villkor.

I anslutning till konferensen, den 21-22 april, har NAJS tagit initiativ till ett symposium där ett antal lovande unga japanska forskare inbjöds till diskussioner om aktuell forskning om det moderna japanska samhället med svenska motparter.

För mer information om NAJS, symposiumet och konferensen se www.ceas.gu.se

Livet är en gåva – men innebär också ett ansvar

FOTO: JOHAN OLFERSSON

I början av 1990-talet när jag började forska om miljöfrågor kom jag att arbeta i ett projekt kallat Landskrona-projektet. Man ville få små och medelstora företag att arbeta med förebyggande miljöskyddsstrategier. Något som jag starkt minns var att en av grunderna i arbetssättet var att våga ställa frågan "varför gör vi på det här sättet". Genom att tvingas ställa frågan kunde man undandröja en stor del av den miljöpåverkan som företagen genererade.

FÖR MIG ÄR livet en gåva. Men gåvan innebär också ett ansvar, inför livet självt. Att förvalta jorden så att kommande generationer kan ta del av allt jorden ger. 20 procent av jordens befolkning förbrukar 80 procent av jordens tillgångar. Med vilken rätt? Du och jag ingår i de 20 procenten. Vårt välbefinnande bygger på andras nöd. Alla är vi delaktiga i hur världen ser ut och hur framtiden kommer att se ut. En myt som har blivit sanning är att de flesta av oss inte har något att säga till om. Men man kan se det från ett annat håll. Idag handlar utvecklingen om vad vi köper och konsumerar. Allting är tillverkat av någon eller något. Många tillverkare säger att de bara producerar vad konsumenten vill ha. Men vad är det vi försöker köpa oss till? Är vi beredda att förstöra vår miljö och suga ut andra människor enbart för att kunna konsumera? Den som har flest grejer när han dör vinner!

Det här skriver jag inte för att skapa dåligt samvete, det har aldrig varit till någon glädje. Jag skriver det för att visa vilken makt var och en av oss faktiskt har. Varje gång vi handlar gör vi ett val. Om en produkt inte säljs, ja då kommer den

så småningom inte att tillverkas. Då förlorar människor sina jobb. Jag vet, jobb är viktiga och det ger delaktighet i ett samhälle.

I VÅRT SAMHÄLLE är ett konsumtionsnål beteende dysfunktionellt, illojalt, ett sabotage mot sysselsättning och välfärd.

Men det ena behöver inte utesluta det andra. Någon fullständig och enkel lösning på detta har varken jag eller någon annan, men det jag vill förmedla är insikten om att man kan våga tänka och handla i andra banor och inte fastna i invanda mönster. Vi kan välja om vi vill använda den makt vi har, som individer eller som organisation, eller inte.

Många anser att bara vi får bättre kunskaper om miljökonsekvenser så motiveras vi att ägna mer omsorg åt inköp och miljö. Håvstången för att nå ett miljövänligt beteende är information. Om man vet det rätta, så gör man det rätta. Alla vet att rökning inte är bra för hälsan. Därför är det nästan ingen som röker.

MILJÖFRÅGOR och miljöproblem är i mina ögon mycket komplexa. Blevande miljöproblem vävs ofta djupt in i samhällets grundläggande sätt att fungera och människornas syn på hur samhället brukar, skall fungera. Om den verksamhet som ger upphov till miljöproblem var helt onödigt eller umbärlig, vore det ingen konst att bedriva miljövärd. Vi får därför inte stirra oss blinda på bristande miljömedvetenhet och enbart efterfråga mer information, utan även diskutera betydelsen av situation, målkonflikter och incitament.

Att arbeta som miljösamordnare på

GU innebär mycket arbete med just miljöfrågor men det som känns mest angeläget är att försöka förmedla att vi kan mer än vi tror, att det finns möjligheter, att GU redan idag bedriver ett mycket bra miljöarbete både när det gäller utbildning och forskning men även i det interna vardagliga arbetet. Därför är det med stor stolthet och glädje som GU i dagarna har fått certifierat universitetsledningen, gemensamma förvaltningen och Tjärnö marinbiologiska laboratorium. GU är därmed det första universitet i Europa som certifierat delar av sin verksamhet både enligt kraven i ISO 14001 och EMAS. Visste du att GU under 2004-06 skall bli ledande i Europa på utbildning och forskning inom miljö och hållbar utveckling, samt att hela GU ska bli certifierat enligt ISO 14001?

Fler står därför på tur, Handelshögskolan och Stenebyskolan är i full färd med att certifiera sina verksamheter. Naturvetenskapliga fakulteten har avsett medel för att certifiera hela fakulteten under 2004. Certifieringsarbetet innebär att vi på universitetet på ett systematiskt sätt arbetar för att minska vår miljöpåverkan och att vi bidrar med lösningar genom vår forskning och utbildning till att förbättra världen och skapa goda livsbetingelser för kommande generationer. Att vi helt enkelt vågar ställa frågan "varför gör vi på det här sättet?".

Eddi Omrcen
MILJÖSAMORDNARE

Hissolyckan kan leda till åtal

Några riskbedömningar hade inte genomförts. Arbetsmiljöuppgifterna hade inte fördelats av rektor.

I ett första inspektionsmeddelande kring den tragiska dödsolyckan i höstas kritiserar arbetsmiljöinspektionen GU för brister i det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Brister som bryter mot arbetsmiljölagen.

ENLIGT FÖRESKRIFTEN *Systematiskt arbetsmiljöarbete*, grundad på arbetsmiljölagen, ska arbetsgivaren regelbundet undersöka arbetsförhållandena och bedöma riskerna för att någon kan komma att drabbas av ohälsa eller olycksfall i arbetet. Vid gemensamma förvaltningen har det arbetet inte gjorts i tillräcklig omfattning, åtminstone inte sedan den förre universitetsdirektören Björn Järbur inaktiverade lokala arbetsmiljökommittén block 10 (gemensamma förvaltningen, IT-universitetet, UFL och internrevisionen).

– Han ville själv ha ansvaret. Sedan han slutade har det uppstått ett vakuum i frågan eftersom någon ny förvaltningschef ännu inte utsetts, säger Christina Svensson, skyddsingenjör vid avdelningen för lokaler och försörjning.

Det betyder formellt att rektor haft det direkta

arbetsmiljöansvaret. Om han, som ny tillträdd, kan lastas för bristerna är dock inte självklart.

– Det är alltid så att ansvaret går uppåt i organisationen, men man måste ju få en chans att komma in i sin verksamhet också, säger Agneta Berle, arbetsmiljöinspektionens handläggare i ärendet.

Efter olyckan fördelade rektor omgående arbetsmiljöuppgifterna till avdelningscheferna inom gemensamma förvaltningen. Den 27 januari beslutade rektor vidare att utse nya ledamöter för arbetsgivaren i lokala arbetsmiljökommittén för arbetsmiljöblock 10.

HISSEN PÅ VASAGATAN 33 var gammal, men formellt godkänd för persontransport. Den var dock inte säker att, som vid olyckstillfället, användas som godstransport.

– Hade det varit en godstransporthiss hade det funnits varningsmarkeringar i hissen. Det finns inte i den här typen av hissar. Hissen hade en stillastående schaktvägg där, som nu skedde, saker kan fastna. Att en sådan hiss är farlig är självklart, men någon riskbedömning av hissen hade inte gjorts på avdelningen, säger Christina Svensson.

Arbetsmiljöinspektionen håller nu på att utreda om någon kan ställas till ansvar för detta brott mot arbetsmiljölagen.

– När utredningen är klar kommer vi att göra en åtalsprövning. Innan dess vill jag inte spekulera i om huruvida det kommer att leda till åtal eller inte, säger Agneta Berle.

Men hon säger att fallet är delikat.

– Vissa föreskrifter, som när man tar bort ett skydd från en maskin, är direkt straffbelagt. Här har det faktiskt inte funnits något förbud mot att frakta material i hissen. Å andra sidan var den inte ämnad för det, vilket man borde ha varnat för. Det är klart att det är allvarligt om man inte gör det och det leder till dödsolyckor.

I INSPEKTIONSMEDELANDET, daterat 7 januari, gav också Agneta Berle GU en dryg månad på sig att inkomma med en handlingsplan för när riskkartläggningar planeras att genomföras vid respektive avdelning inom verksamheten.

En sådan har också tagits fram. Tillsammans med de anställda har varje avdelningschef vid gemensamma förvaltningen gått igenom arbetsförhållandena och gjort en inventering av de risker för ohälsa och olycksfall som finns.

Lars Nicklason

Jonseredsråd bildat

DEN 28 SEPTEMBER, lagom till GU:s femtioårsjubileum, är det dags för invigning av Jonsereds herrgård, GU:s nya intellektuella mötesplats.

Innan herrgården invigs ska den genomgå en försiktig renovering. Vilka verksamheter som sedan ska bedrivas där har man just bildat ett råd för att diskutera. Det var rektor som innan jul fattade beslut om rådet. För att markera att herrgården är en angelägenhet för hela universitetet består rådet av ledamöter från nästan alla fakulteter, UFL, UB, studenter samt fackliga företrädare.

Ordförande och verksamhetsansvarig är rektorsrådet Bengt-Ove Boström som också var den som först påtalade behovet av en särskild plats för möten över olika gränser.

Rådets uppgift blir att initiera programverksamhet samt att verka för att herrgården och dess aktiviteter kommer till största möjliga nytta för universitetet.

– Det är också meningen att rådet ska försöka locka sponsorer samt knyta olika slags kontakter, förklarar projektsamordnaren Anders Franck. För idén med herrgården är ju att verksamheten ska vara gränsöverskridande – människor som normalt inte har tillfälle att träffas ska här kunna mötas i en inspirerande miljö. Det gäller naturligtvis anställda vid GU men också andra intresserade. Flera externa kontakter har redan etablerats, bland annat med Göteborgs stad, Västra Götalandsregionen, Svenska kyrkan, Bok&Bibliotek, Länsstyrelsen och Segerstedsstiftelsen.

Den 28 september invigs herrgården av Bengt Westerberg, ordförande för Vetenskapsrådet. Sedan följer fyra seminariedagar med olika ämnen.

– De tema det rör sig om är *Svensk universitetspolitik, Universitetet och näringslivet, Den öppna högskolan* samt *Seminarieresamhället*. Den första dagen kommer bland andra Bengt Göransson, Susanna Popova, Bo Rothstein samt Bengt Hansson från Vetenskapsrådet att medverka. Invigningen sker i samband med GU:s firande av femtio år som universitet och detta kommer vi förstås också att uppmärksamma.

GU:s parkeringspolitik kritiseras

text: LARS NICKLASON FOTO: GÖRAN OLOFSSON

Vid GU finns totalt 2 088 parkeringsplatser. Från och med i år ska i så stor utsträckning som möjligt samma "normaltaxa" gälla för dem alla. Det innebär att gratisparkeringarna försvinner och att taxorna höjs på en del ställen. Det har skapat protester.

Den 1 december 2003 höjdes parkeringstaxan på Medicinareberget från åtta till tolv kronor om dagen. En ytterligare höjning var att vänta vid årsskiftet då taxan för 2004, enligt förslag, skulle uppgå till

Det finns gott om lediga platser vid GU:s nya p-däck på Medicinareberget.

20 kronor. Denna 150-procentiga höjning väckte kraftiga reaktioner hos de anställda på Odontologen, som snabbt såg till att en ganska diger lunta protestlistor hamnade på rektors kansli.

Kerstin Gröndahl, lektor och klinikchef för specialistkliniken för odontologisk radiologi, är en av de fler än 300 personer som skrivit under protesten.

– Höjningen är inte rimlig. Många som arbetar här har inte mer 15 000 kronor i månaden. Dessutom har informationen om höjningen i december varit mycket dålig. Många trodde att det var fel på parkeringsautomaten när det inte fungerade med åtta kronor.

Själv har hon tidigare köpt ett årskort, som inte garanterar någon plats, för 1 500 kronor. Nu är en höjning till 4 000 kronor aviserad – ett mycket högt pris med tanke på parkeringsmöjligheterna, menar Kerstin Gröndahl.

– Det har länge varit ett jätteproblem med parkeringsplatser här. Det är ett vanligt samtalsämne. Om jag över huvud taget ska få en plats måste jag vara på jobbet innan klockan sju. Att åka ut på något ärende under dagen går inte.

Jan Olsson, prefekt vid odontologiska institutionen, har själv inte skrivit på protestlistan, men har förståelse för personalens reaktion.

– Under många år har verksamheterna på Medicinareberget expanderat. Vi har fått nya byggnader som Lundbergslabbet, Wallenbergssalen och Kunskaps huset. Det har tagit yta i anspråk och vi har förlorat p-platser. Samtidigt har vi fått hit fler människor, bland annat genom Vårdvetenskapliga fakultetens flytt till Hälsoveterbacken. Det har inte funnits någon idé om hur denna ekvation ska lösas.

årsvis i en särskild PM. 2003 års normaltaxa för personal med tillstånd var tolv kronor/dag. Höjningen med fyra kronor på Medicinareberget i december var alltså elva månader sen. Den har inget med den nya höjningen, som gäller 2004, att göra, förklarar Ingemar Thorén.

– Det är viktigt att poängtera att det inte finns något vinsttänkande i GU:s parkeringsverksamhet. Hela upplägget har en budget på 6,5 miljoner kronor. Avgifterna ska täcka detta, säger Ingemar Thorén.

Enligt protestlistorna finns det dock "ingen rim eller reson att personalen ska finansiera ett byggnadsprojekt på detta sätt".

Det tycker inte heller personalorganisationerna som ställt sig bakom protesten som faktiskt vunnit gehör. Ingemar Thorén har nu arbetat fram ett nytt förslag. Enligt detta blir avgiften på Medicinareberget 15 kronor om dagen.

– I gengäld har vi fått avstå en av våra parkeringar, Karlsrofaltet, där vi hade 100 platser. Det blir alltså lite sämre service, men billigare.

Men på Odontologen upplever man inte parkeringsfrågan som löst.

– P-huset ligger ju i andra ändan av berget. Man får verkligen vara frisk och inte behöva bära med sig alltför tunga bördor för att gå därifrån. Det är inget bra alternativ, säger Anders Linde professor och avdelningschef vid avdelningen för oral biokemi.

Odontologen är dock inte ensam om att ha parkeringsproblem. Vid Handels och vid Samhällsvetenskapliga fakulteten/Haga har man till exempel för få platser.

– Vi har bara 11 garageplatser här i Haga, säger Freddy Magnusson, intendent vid Samhällsvetenskapliga fakultetens kansli. Många anställda parkerar därför bilen uppe vid Konstpedemin och går hit. Eller så hyr man en mer närliggande parkering privat.

Kanske är det lösningen, att den anställda faktiskt får ansvara för transporten till och från jobbet själv. Väljer man att bo långt ifrån sin arbetsplats så får man också ta konsekvenserna. Sådana åsikter har kommit fram i samband med fördelningen av de 11 platserna i Haga, berättar Freddy Magnusson.

Ingemar Thorén menar att det är svårt att avgöra vad som är rätt eller fel i sådana här sammanhang, men konstaterar att många anställda drar nytta av GU:s parkeringspolicy.

– Jag har själv ingen fast parkering och får ofta ställa mig ganska långt ifrån min arbetsplats. Men frågan är om det är ett stort problem. Drygt 2000 platser på 5 000 anställda är ändå ganska tillfredställande. Och priset, 15-20 kronor om dagen, är lågt om man jämför med marknadspriserna. Sedan finns det ju också en miljöaspekt i det här och vi har krav på oss att ta ner antalet platser till ett minimum.

” Om jag över huvud taget ska få en plats måste jag vara på jobbet innan klockan sju. Att åka ut på något ärende under dagen går inte.

KERSTIN GRÖNDAHL

Men sedan i november finns ett nytt parkeringshus, med plats för 232 bilar, på samma sida Medicinareberget som Wallenbergssalen och det gamla kanslihuset. Enligt GU:s fastighetschef Ingemar Thorén var bygget en akut och nödvändig lösning.

– Det var fullständigt kaos däruppe. Före rektorn, Bo Samuelsson, skulle till exempel på möte men hittade ingen parkeringsplats och fick köra tillbaka till Vasaparken. Vi fick oerhörda klagomål därifrån.

Kostnaden för det nya p-huset finansieras bland annat genom höjda p-avgifter – något som fastställs

Reserverad p-plats få förunnat

Tanken är att samma parkeringsmöjligheter ska gälla för alla anställda vid GU. Därför arbetar man nu för att få bort de reserverade p-platserna. Men fortfarande finns en del kvar.

– DET ÄR EN GAMMAL synd som hängt kvar, säger Per-Olof Björklund, byrådirektör vid avdelningen för lokaler och försörjning.

– Sedan länge har vi ett visst antal parkeringsplatser på kontrakt med olika fastighetsägare. Självklart vill vi få dem utthyrd.

Vid GU finns idag ett 60-tal reserverade p-platser. Det brukar sägas att de reserveras för personer som är beroende av bilen i tjänsten. Vid Vasaparken har till exempel rektor en egen plats.

Tidigare har många anställda stått gratis på dessa platser, men från och med i år har de belagts med en avgift om 400 kronor i månaden. Vid Samhällsvetenskapliga fakulteten, där man nu har elva reserverade garageplatser, har det inneburit att några sagts upp.

– Jag antar att man inte utnyttjade dem tillräckligt, säger Freddy Magnusson, intendent vid Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Han säger att han inte vet, men att det är lätt att misstänka att platserna tidigare delats ut efter status. Nu när han själv fått i uppgift att fördela platserna tänker han göra det genom lotning.

– Hur ska man annars göra? Vem kan avgöra vem som har mest behov av bilen i tjänsten?

Professor Lars E Ericson, ansvarig för lokalfrågor vid Sahlgrenska akademien, undrar samma sak. För något år sedan beslutade han att de reserverade platserna i mesta mån skulle tas bort vid Sahlgrenska akademien.

– Dels berodde det på utrymme, dels var det en principiell fråga. Det finns ingen anledning att man ska ha en parkeringsplats bara för att man är professor eller prefekt. Många av platserna stod ofta tomma. Det var ett väldigt slöseri.

IDAG FINNS BARA fem stycken reserverade platser kvar på Medicinareberget. Det är inte bra, menar Anders Linde, professor och avdelningschef vid

avdelningen för oral biokemi. Han är en av dem som förlorat sin reserverade plats – en plats som i och för sig kostade honom 3 000 kronor om året.

– På ytan kan det verka rättvist och bra, om man har den typen av arbete som innebär att man inte behöver lämna sin arbetsplats under dagtid. Verkligheten ser dock annorlunda ut. I mitt jobb måste man kunna komma och gå. Jag har mycket transporter, kör och lämnar mikroskopbilder för framkalling, släpar stora kvantiteter böcker och så vidare.

– För oss universitetsanställda på Odontologen är det också naturligt att göra en jämförelse med den kommunalanställda personalen i samma hus i detta avseende.

Kommunen har flera reserverade platser vid Odontologen. Det innebär att personer som har sin primäransättning vid GU, men som också är anställda inom Specialisttandvården, kan ha möjlighet att få en p-plats den vägen.

DET STÄLLE SOM har flest reserverade parkeringsplatser vid GU är garaget under Betlehemskyrkan. På de 22 platserna stod tidigare utvald personal från olika avdelningar i området (Vasaparken, Vasagatan 33, GU Holding, rektorsutbildningen etc), men sedan årsskiftet måste de betala 400 kronor i månaden ur egen ficka.

– Vi har hyrt platser efter behov. Vid nyanställningar har folk berättat om de är i behov av en plats. Handläggare, projektledare, skyddsingenjörer... folk som behöver bilen i tjänsten, säger Per-Olof Björklund.

Trots att det numera kostar en slant har ingen sagt upp sin exklusiva plats under Betlehemskyrkan.

Enligt Per-Olof Björklund har GU också reserverade platser vid Södra Allégatan (9), på Medicinareberget (5), i Viktoriagaraget (4) och vid Artisten (2). Enstaka finns vid Humanisten och Världshuset.

Parkeringsplatser vid Göteborgs universitet

Objekt	Antal platser
Humanisten – garage	45
Humanisten – mark	40
UB mark	31
Arkeologen	1 (Olof Wijksgatan 6)
Informatik	48 (Viktoriagatan)
Film och foto	36 (konstep., Linnéplatsen)
Psykologi	33 (Linnéplatsen)
Botan	47 (Botaniska trädgården)
Pedagoger	585
Medicinareberget – mark	690
Medicinareberget- garage	232
Medicinareberget – odont.	17
Artisten	48
Handels	58
Vasaparken	24
Världshuset	4
Viktoriagaraget	4
Södra Allégatan	9
Geovetenskap	48 (Guldhedsgatan 5)
Betlehemskyrkan	22
Övre Fogelbergsgatan	14
HDK	12
Storgatan 46	12
Lyckans väg	17
Samfak/Haga	11
Summa	2088

De nya parkeringspriserna

Parkeringspriserna vid GU omprövas varje år. Den nya normaltaxan innebär framför allt att P-platserna utomhus höjs med tre kronor om dagen, från 12 till 15 kronor, och att alla gratisplatser försvinner.

– I SÅ STOR utsträckning som möjligt ska nu samma taxa gälla över hela GU, säger Ingemar Thorén.

Det innebär att tidigare gratisparkering nu betalar 400 kr/mån, eller 20 kr/dag för P-plats i garage alternativt 225 kronor för ett månadskort eller 2 000 kronor för ett årskort utomhus. Reserverad plats utomhus kostar 4 000 kronor om året. Dessa priser är de samma som förra året, förutom månadskortet utomhus som höjts med 25 kronor.

Pedagogen är det enda parkeringsområde som avviker från normaltaxan. Där kostar det 12 kronor om dagen, 175 kronor i månaden eller 1 750 kronor om året att stå utomhus.

– Det är motiverat att ha ett lägre pris där. Dels är det en annan kommun, dels ligger det långt bort i från centrum, säger Ingemar Thorén.

Över hela GU höjs timpriserna utomhus från två till tre kronor i timman. Avgiften för fem timmar höjs från sex till åtta kronor.

Naiv anarkist som är intresserad av socialdemokratin

text: EVA LUNDBLAD foto: HILLEVI NAGEL

Ibland åker Carina Gråbacke tillsammans med sin man till Gärdsten bara för nöjet att få promenera därifrån hem igen.

En samhällsvetenskaplig upplevelse – så kallar hon traskandet bland grå betong och skräpiga gårdar.

Eller en bild av det socialdemokratiska Sverige.

PÅ VAGEN HEM passerar de nedlagda industriområden, ödsliga lekparkar, bioaffischer med Tom Cruise, Gamlestan, Ullevi – promenaden tar större delen av dagen.

Nästan hemma i centrala stan går de förbi tre Seven Eleven-affärer – och Carina Gråbacke påminns om att Sverige är ett av världens mest amerikaniserade länder.

– Det finns en sorts brutalism i Gärdsten som bara arkitekturstuderande kan uppskatta – även om också

” att vara socialdemokrat är som att tillhöra svenska kyrkan – alla är välkomna, vad man än tror på.

jag kan se betonghusen som något slags uttryck för konst. Men att folk som bor där inte mär bra syns på förstörelsen. Jag har sett liknande förorter lite varstans – i Paris och Glasgow – men Sverige är ganska extremt. Segregerade betongförorter finns överallt här, även i min barndoms Södertälje.

Vad den grå tristessen beror på kan Carina Gråbacke förklara med tre begrepp: stordrift, socialdemokrati och reglerad kapitalmarknad.

HON ÄR DOKTOR i ekonomisk historia och frågor som rör varför verkligheten ser ut som den gör hör till det hon undervisar sina B-studenter om.

Hon bor tillsammans med sin man i en stor gammal lägenhet inte långt från Avenyn. Han är också ekonomihistoriker och varannan vecka bor hans båda söner hos dem.

– Det är intressant att se hur den person man lever

med förändras när barnen finns i närheten. För mig är det väldigt lyckat att bo med dem varannan vecka – jag jobbar mindre då, kan ägna mig åt familjen och sedan jobba desto mer veckan efter. Och det är spännande att tala med barnen om deras syn på verkligheten och jämföra med hur det var för mig. Jack går i nian, han måste se till att få bra betyg, annars kommer han inte in på det gymnasium han tänkt sig. Sådant där behövde inte jag tänka på i samma utsträckning, vilket som så mycket annat är på gott och ont. Men det är ett tecken på att Sverige befinner sig i ett brytningskede och att ingen riktigt vet vart vi är på väg.

AVEN EFTER KRIGET befann sig Sverige i ett förändringskede. För två år sedan disputerade Carina Gråbacke på en avhandling om hur tre fackförbund agerade när deras medlemmar ställdes inför den tidens nya krav. Det var den första avhandling som skrivits om fackföreningsrörelsens inflytande på andra områden än arbetsmarknaden.

– De tre fackförbund jag undersökte var Textilarbetsförbundet, Byggnadsarbetareförbundet och Handelsanställdas förbund. De påverkades alla av stora samhällsförändringar under efterkrigsperioden. Frihandeln tvingade fram en rationalisering av textilindustrin vars själva existens hotades. Byggnadsarbetareförbundet fick ta ställning till en alltmer industrialiserad produktion och för medlemmarna i Handelsanställdas förbund ändrades arbetsvillkoren på grund av varuhusens framväxt och införandet av fria affärstider. Jag minns själv hur min mamma bara ville köpa kläder med den lilla etiketten i form av en svensk flagga för att stödja den inhemska industrin och hur hon vägrade handla på söndagarna, även om det inte fanns en droppe mjölk i huset. Någon gång måste ju kassörskorna vara lediga, menade hon. Ändå var det många som tyckte att de friare affärstiderna var bra, inte minst för att Ob-tillägget var så högt. Det skulle man ha vetat, då skulle man knappast ha jobbat extra inom värden!

FÖR SIN AVHANDLING tilldelades Carina Gråbacke Rudolf Meidner-priset 2002. Hon fick också en post-doc-tjänst vid institutionen för ekonomisk historia och hon tycker att alla som arbetar vid universitetet borde gå omkring i ett ständigt lyckorus.

– Jag vet att många sliter hårt, vardagen är inte alltid så enkel. Men ändå, att få forska om sådant man är intresserad av är att vara oerhört privilegierad. Jag har jobbat inom demensvården i många år, där fanns aldrig tillräckligt med resurser för att göra ett gott arbete och man led med patienterna. Nu har jag ett jobb som samtidigt är mitt fritidsintresse och det är fantastiskt.

Carina Gråbacke blev klar med sin avhandling på tre och ett halvt år och var nöjd över att ha sluppit undervisa under tiden.

– Men nu är jag lärare på tjugofem procent och till min förvåning märker jag att det är jätteroligt. När jag berättar om stadsomvandlingen ur ett ekonomiskt historiskt perspektiv kan jag ibland riktigt höra mina studenter aha-upplevelser – var det så det gick till! När sådant händer blir man lycklig som lärare.

Fackföreningsrörelsens historia handlar förstas om arbetsvillkor och löner – men också om mycket annat, som banden till det socialdemokratiska partiet och om de företag facken var delägare i.

– Jag vill gärna bidra till bilden av hur svensk näringslivsutveckling sett ut. Allt handlar inte om Volvo och Ericsson. Fackföreningsrörelsens företag har drivits av en annan ideologi än den vinstdrivande – som Konsum, A-pressen, Folksam och Fonus. Att vara socialdemokrat innebar ungefär att man gick med i Unga Örnar, handlade på Konsum, reste med Reso och begravdes av Fonus.

Just nu intresserar sig Carina Gråbacke för arbetar-rörelsens syn på fritiden under mellankrigstiden.

– Då fick man betald semester och Reso arrangerade resor inom och utom landet. Företagsfären finns det inte mycket skrivit om – men den borde intressera allt från statsvetare till antropologer.

FACKFÖRENINGSRÖRELSEN stod nära socialdemokratin – ett parti som en gång var utvecklingspositivt men nu till stor del består av tillbakablickande nationalromantiker, menar Carina Gråbacke.

– Jag är fascinerad av socialdemokratin. I mitt arbetsrum hänger socialdemokratiska valaffischer och jag sparar på röda nålar från första majdemonstrationer. Jag vill försöka förstå vad det betyder för Sverige i dag att vi levtt i socialdemokratisk hegemoni under sådär 70 år. Socialdemokratin har format det svenska samhället men också det svenska medvetandet. Det har lett till att vi alla har socialdemokratiska glasögon på oss när vi ser på omvärlden. Kanske är det till och med så att det här att vara svensk – det är att vara socialdemokrat?

Här har jag lite svårt för att hänga med – men då berättar Carina Gråbacke om hur hon tillsammans med sin man nyligen skulle resa till Kina.

– När vi köade vid incheckningen på Landvetter fanns där en mängd kineser som också skulle med. De hade utvecklat ett mycket flexibelt köbeteende – de var hela tiden uppmärksamma på om en ny "kassa" öppnades liksom på om det skulle ta lång tid i just den kö där de befann sig. De rörde sig på ett sätt jag inte riktigt kunde förstå men det slutade med att alla kineser var färdiga före oss svenskar. Och en del av svenskarna var ganska upprörda. För att gå före i kön – det går ju inte an.

SOCIALDEMOKRATI handlar om rättviseskult och kollektivism – om att ifall någon ska behöva stå där och köa ska minsann alla andra göra det också, menar Carina Gråbacke.

– Svenskar gillar folkhemstanken. Vi vill att välfärdssystemet ska lägga livet till rätta åt oss, det ska vi inte behöva göra själva. Rättvisa och välfärd skapas genom att alla väntar på sin plats i kön. Att vinstdrivande företag skulle kunna skapa välfärd ser vi som något fult – man ska inte tjäna pengar på värd, inte ens om det skulle leda till bättre omsorg. Alla ska vara lika, det är det som är det viktiga. Naturligtvis leder också

denna fasta tro på välfärdsideologin till en kris när sjukhus läggs ned och gamla drabbas av vanvård. Samtidigt är den socialdemokratiska välfärdstron diffus – att vara socialdemokrat är som att tillhöra svenska kyrkan – alla är välkomna, vad man än tror på.

Svenska media har en tendens att tala om problem i stället för möjligheter – och det hänger också samman med den officiella välfärdsideologin, anser Carina Gråbacke.

– Det handlar om någon sorts missriktad solidaritet. När man exempelvis läser om Kina i svenska tidningar handlar det mest om all misär och alla orättvisor. Vilket förstås är sant. Men Kina är också ett land på väg – på gott och ont. Miljöproblemen är enorma – dem har man inte tid med. Men ekonomin växer med 9-10 procent om året och saker och ting går faktiskt framåt.

Anita Miu hette Asiens Madonna som Carina Gråbacke kunde se bilder på lite varstans i Hong Kong och Shanghai.

– Jämför med Tom Cruise som just nu finns på alla affischer i stan. Honom känner till och med min farmor till. Men Anita Miu – var är hon? I Kina och Hong Kong var hon dock så stor att en av dissidenterna från Himmelska fridens torg tilläts komma hem från Taiwan för att gå på hennes begravning.

FÖRÄNDRINGAR kan Carina Gråbacke se även hos sina studenter. Hon har till och med ett år som hon delar in svenskarna efter.

– 1978. Svenskar födda efter 1978 kan helt enkelt inte förstå dem som är födda tidigare. Är man född tidigare kommer man ihåg hur det en gång var – i små svenska städer fanns bara Konsum, ICA och kanske Systembolaget. Det var ett ganska strängt förbudssamhälle där Arne Geijer hade en massa makt, tv-serien Dallas skapade moralisk panik och nyheterna handlade om kärnvapen och Pinochet. För mina yngre studenter är allt det här obegripligt. Ingenting är självklart för dem – inte ens de duktiga studenter som går Europaprogrammet är särskilt övertygade om att de kommer att få jobb när de är klara. De har heller inga självklara ideal att hålla sig till. Vi står inför en brytningstid – ja, det kanske vi människor alltid tycker att vi gör. Men kanske håller våra tankar om världen på att förändras – och kanske är det bara bra. För trots allt prat om att samhället håller på att falla in bitar är jag utvecklingsoptimist – jo, jag vet att många får illa när det gamla systemet rämnrar. Min mamma som slitit hela livet kommer inte att kunna leva på sin pension och det är förfärligt. Men vi lever faktiskt i ett oerhört mycket friare samhälle i dag än vad våra föräldrar gjorde. Och det är möjligt för människor att utveckla sina inboende resurser på ett helt nytt sätt. Jag kanske är något av en naiv anarkist, men jag tror att ju mer människor tilläts göra som de själva vill, desto mer kommer samhället att utvecklas på ett hoppningivande sätt.

Carina Gråbacke

Yrke: Forskare och lärare vid ekonomisk-historiska institutionen, Handelshögskolan, Göteborgs universitet

Familj: Maken Jan samt hans båda söner, Jack och Dennis.

Bor: I lägenhet i centrala stan

Ålder: 32 år

Intressen: Älskar att laga mat och läsa kokböcker, gillar amerikanska dystopier som *Apornas planet*. Lyssnar på Nick Cave, Tom Waits och P J Harvey. Tycker om att resa, särskilt i USA.

Sedan första januari har GU en ny styrelse – här följer en kort presentation
Vi ställde några övergripande frågor till alla kring styrelsearbetet.
För att göra det lite roligare arrangerade vi också en frågetävling.

- 1 Vad tycker du är bra med GU?
Vad fungerar dåligt?
- 2 Hur tycker du att GU utvecklats de senaste åren?
- 3 Vilka frågor ser du som särskilt angelägna att driva i styrelsen?
- 4 Hur mycket tid kommer du att ägna åt styrelseuppdraget?
- 5 Sitter du i andra nämnder eller styrelser?

Maj-Lis Follér Ny

Ålder: 57 år

Bostad: Villa på Hisingen

Yrke: Föreståndare på Iberoamerikanska institutet

Utbildning: Doktor i humanekologi, docent i latinamerikakunskap med humanekologisk inriktning

Inkomst: 33 000 kr

Intressen: Latinamerikansk litteratur, brasiliansk film och musik

1 Bredden och mångfalden i universitetets utbildning och forskning är bra samt att det är ett cityuniversitet.

Det som är dåligt är nedmonteringen av den tvärvetenskapliga kompetens som byggts upp från slutet av 70-talet med början inom Centrum för tvärvetenskapliga studier av människans villkor fram till den mångfald av enheter som byggdes upp under Temanämnden. Det var mycket som inte fungerade med Temanämnden men den långsamma kvävningen av tvärvetenskapen tycker jag är ett sorgligt kapitel i GU:s historia. Tvärvetenskap tar tid att utveckla och många goda tvärfakultativa initiativ försvann då en naturlig hemvist för nya samarbetsgrupper gick i graven.

2 Då jag själv arbetat vid olika fakulteter genom åren, och även suttit några år i Vasaparken, så märker jag hur lite man ute på institutionerna känner till om vad som händer inom gemensamma förvaltningen. Men även hur stort avståndet är från Vasaparken till folk ute på institutio-

nerna. Trots att GU alltså är ett cityuniversitet! Fler initiativ där mötesplatser byggs upp mellan olika fakulteter och gemensamma förvaltningen kan säkert utvecklas.

3 Jag tycker att inlägget i GP av de avgående verksamhetsrepresentanterna var bra och jag ställer mig bakom det som sägs där. Universitetet bör vara synligt i Göteborg och regionen och delta som en samhällsaktör både vad gäller opinionsbildning och folkbildning. Sedan har jag alltid varit engagerad i internationaliseringen av undervisningen och överhuvudtaget på alla nivåer inom universitetet, det är en viktig fråga att driva.

4 En fråga jag inte kan svara på idag, men när jag accepterade uppdraget tänkte jag igenom vad jag fick prioritera ner i samband med att jag tackade ja till detta.

5 Jag är suppleant i humanistiska fakultetens lärarrekryteringsnämnd samt har accepterat att vara ledamot i Jubileumsfondens råd vid GU. Jag är också ledamot i styrelsen för en frivilligorganisation som arbetar med fredsfrågor bland ungdomar i Colombia.

Frågetävling: 8 rätt:

Björn Rydevik Ny

Ålder: 57 år

Bostad: Göteborg

Yrke: Professor i ortopedisk kirurgi och

prefekt vid institutionen för de kirurgiska disciplinerna, överläkare, forskar om ryggsmärtor, ischias och andra åkommor i rörelseorganen, tycker om att undervisa
Inkomst: 54 900 kr/mån, samt har uppdragstillägg som överläkare vid Sahlgrenska universitetssjukhuset
Intressen: Forskning och undervisning, musik, hav och båtar, resor, internationella kontakter

1 GU är en viktig del av Västsverige och en motor för regionen som driver utvecklingen framåt. Universitetet är en plattform för framtiden med forskning och utbildning inom en rad olika områden.

Jag kan inte säga att jag känner till något som fungerar dåligt – men de ekonomiska ramarna är snäva och begränsar verksamheten vilket naturligtvis är negativt.

2 Många viktiga och uppmärksammade framsteg har gjorts inom forskningen vid GU. Jag har också noterat att utbildningsplatserna ökat kraftigt på senare år till ca 40 000 studenter. GU är populärt bland ungdomar när det gäller att göra val för universitetsstudier.

3 Innan jag kan svara närmare på den frågan måste jag få tid att sätta mig in i uppdraget. Men bland annat är det viktigt att värda och utveckla GU:s varumärke, både lokalt, nationellt och internationellt, i relation till medborgare, näringsliv och sjukvård. Vi måste vara stolta över att arbeta vid GU. Vi måste också fortsätta värna om universitetets oberoende och fria ställning.

Det är också viktigt att värna om kopplingen mellan grundutbildning och forskning. Att aktiva forskare deltar i grundutbildningen är angeläget.

4 Det är svårt att veta hur mycket tid detta kommer att ta. Jag skulle tro cirka 10 procent av min tid, ibland mer, ibland mindre, beroende på vilka ärenden som kommer upp. Alla nya ledamöter kommer att utbildas – då kommer jag att veta mer om uppdraget.

5 Jag är som prefekt ordförande i institutionsstyrelsen, sitter i styrelsen för två forskningsstiftelser och i styrelsen för ett forsknings- och utvecklingsbolag.

Frågetävling: 10 rätt:

Bengt Furåker Ny

Ålder: 60 år

Bostad: centrala stan

Yrke: professor i sociologi

Inkomst: 44 000

Intressen: samhälls- och kulturfrågor men har för lite tid för sådant

1 Jag har ingen överblick över hela GU men så vitt jag kan bedöma bedrivs mycket bra undervisning och forskning här. Självklart finns här också sådant som inte är så bra men det kan jag inte peka ut just nu.

2 Jag har nog ingen riktig uppfattning om GU:s allmänna utveckling. Men när det gäller forskarutbildningen inom samhällsvetenskap har utvecklingen på många sätt varit positiv. Pressen har dock blivit större på fakulteterna vilket både är på gott och ont.

Kvaliteten på forskarutbildningen har ökat på senare år, men doktoranderna är också mer stressade vilket förstås är ett bekymmer. Vill man öka antalet nydisputerade behövs mer resurser.

3 Det är viktigt att driva frågor som rör kärnverksamheten – undervisning och forskning. Det är detta GU måste bli

känt för. Konflikter och oegentligheter ska inte sopas under mattan, men bilden av GU måste handla om den verksamhet som bedrivs här. I de undersökningar som görs om allmänhetens förtroende hamnar universitetet i topp och detta måste vi värna om. Det är också betydelsefullt att slå vakt om universitetets oberoende gentemot politiska och kommersiella påtryckningar och självklart att värna om kvaliteten i det vi gör.

4 Institutionen ersätts med 80 procent av en månadslön för mitt styrelsearbete, men jag kommer nog att jobba mer än vad som motsvarar ersättningen. Vad jag har hört tar uppdraget cirka en dag i veckan. Men jag kan tänka mig att det emellanåt dyker upp frågor som tar väldigt mycket längre tid.

5 Jag har suttit i fakultetsnämnden och varit ordförande i fakultetens forskarutbildningsnämnd. Men dessa uppdrag har jag av sagt mig och har nu inga andra styrelse- eller nämnduppdrag.

Frågetävling: 8 rätt

Inga Wernersson Ny (ersättare)

Ålder: 56 år

Bostad: Mölndal

Yrke: professor i pedagogik

Inkomst: 44 000

Intressen: arbetet, de vuxna barnen samt hunden

1 Det är mycket som är bra vid GU – bland annat att det är ett så stort universitet. Det finns alltid mycket spännande och intressant verksamhet på gång.

Det som inte fungerar så bra är kontakten uppifrån och ner. På institutionsnivå vet man ofta inte på vilka villkor man tillhör GU, där skulle det behöva bli bättre.

2 Ett problem som inte bara gäller GU är att universiteten å ena sidan expanderar, å andra sidan ständigt får mindre resurser. Att högskolan expanderar är positivt eftersom det innebär att det händer nya saker och nya människor kom-

Blommor och Göteborgs universitets historia tilldelades de tre vinnarna av GU Journalens frågetävling. På första plats kom Björn Rydevik. För att utse andra och tredje plats var tvungna att låta utslagsfrågan avgöra. Det innebar att Elisabet Litsmark Nordenstam kom på andra plats Lennart Olsson som god trea.

mer hit. Men det är negativt eftersom vi har svårt att hitta resurser för allt det vi måste, vill och skulle behöva göra. Inte minst GU, som ju tar in så många studenter drabbas av detta.

3 Frågor som rör forskning och forskarutbildning, hur vi ska få resurserna att räcka. Inte minst gäller det den forskarutbildning som skall knyta an till lärarutbildning och tankarna bakom CUL. Hur UFL ska fungera och lärarutbildningen som helhet är också viktigt.

Men även frågor om administrationen och hur den ska professionaliseras är viktiga.

4 Jag vet egentligen inte hur mycket tid sådant här tar men enligt de avgående lärarrepresentanterna får man räkna med ungefär en dag i veckan. Som ersättare kanske jag ägnar lite mindre tid åt uppdraget än de ordinarie men några timmar i veckan blir det säkert.

5 Andra uppdrag har jag inte. Jag har suttit i fakultetsnämnder och liknande tidigare men sådant har jag inte nu.

Frågetävling: 9 rätt

frågetävling

- 1 När bildades GU?
- 2 När bildades Göteborgs högskola?
- 3 Vilken stad i ordningen i Sverige var Göteborg att få ett universitet?
- 4 Vem var NFS Grundtvig?
- 5 Vad heter GU:s största studenttidning?
- 6 Vad heter Sahlgrenska akademins exekutiva chef?
- 7 Universitetets mest kända ansikte, Sören Holmberg, vad är han professor i?
- 8 Vilka är GU:s tre senaste rektorer?
- 9 GU har nyligen satsat på en ny herrgård? Var ligger den?
- 10 Vilken myndighet har tidigare ifrågasatt Sahlgrenska akademins organisation?

Utslagsfråga: Vilken rektor i ordningen, sedan högskolans grundande, är Gunnar Svedberg?

Testa dig själv om du platsar i styrelsen

0-2 rätt, tyvärr du platsar max i en fakultetsnämnd.

3-5 uppenbarligen så platsar du men vi rekommenderar att du läser på.

6-8 du duger.

9-10 ring Arne Wittlöv.

Svar

(1) 1954, (2) 1891, (3) nummer tre, (4) Grundtvig var för ett öppet universitet, för folkbildning, (5) Goltheborgske Spionen, (6) Pär Fredman, (7) statsvetenskap, (8) Gunnar Svedberg, Bo Samuelsson, Jan Ling, (9) Jonsered, (10) Högskoleverket
 Nummer 17 i ordningen

GU:s NYA STYRELSE

- 1 Du har utsetts till ledamot i GU:s styrelse. Varför tror du?
- 2 Vilken betydelse anser du att GU har i Göteborgsregionen?
- 3 Hur tycker du att GU samverkar med det omgivande samhället?
- 4 Hur mycket tid ägnar du åt uppdraget?
- 5 Vilka frågor anser du vara särskilt angelägna?

Lena Blomberg Ny

Ålder: 55 år
Bostad: Villa i Floda
Yrke: VD Teknikbrostiftelsen
Inkomst: 56 400
Utbildning: Doktor i mikrobiologi
Intressen: Familjen. Promenerar i skogen med hunden. Läser skönlitteratur, lyssnar på musik.

1 Jag har inte fått något motiv, men jag har tidigare arbetat vid GU i många år. Som VD för Teknikbrostiftelsen har jag också arbetat nära GU och andra högskolor i regionen. Jag känner regionen väl och har många kontakter. Jag har också suttit i Konstnärliga fakultetsnämnden i ett och ett halvt år.

2 Jag tror att ett universitet är viktigt oavsett var det ligger. Och med 40 000 studenter och 5 000 anställda är GU så pass stort att det påverkar själva livet i staden. Det är en del av Göteborg. Sedan är det också en viktig kunskapskälla för offentliga instanser och det regionala näringslivet. Att man försöker använda forskningsresultaten genom att bilda bolag är bra för tillväxten i regionen.

3 Det är en utvecklingsfråga. Det har hänt mycket de senaste åren, men det finns också mycket kvar att göra. Att förstärka dialogen, både utåt och inåt, tror jag är viktigt för GU.

5 Om vi ska ha ett levande universitet är det viktigt att mångfalden ökas, både bland studenter och bland dem som arbetar vid GU. Det är också viktigt att stärka varumär-

ket. GU måste se till att behålla sin spetskompetens inom forskningen för att kunna stå sig i den internationella konkurrensen. GU ska vara en attraktiv plats som drar till sig forskare och studenter. Men då måste arbetsmiljön för forskarna förbättras. Idag är många pressade och mår dåligt.

Frågetävling: 7 rätt

Lena Larsson Ny

Ålder: 54 år
Bostad: Lägenhet i Göteborg
Yrke: Personaldirektör Västra Götalandsregionen
Inkomst: 76 000
Utbildning: Master of Science i psykologi
Intressen: Att vara ute i naturen

1 Kanske för att jag alltid har varit intresserad av kunskapsutveckling i vid utsträckning. Västra Götalandsregionen har haft ett nära samarbete med GU kring olika ledarskaputbildningar och vi anställer ju 80-90 procent av alla som utexamineras från Sahlgrenska akademien. Jag har dessutom suttit med i programnämnden för läkarutbildningen.

2 En mycket tung betydelse. Det är en av regionens viktigaste utvecklingsmotorer. Sedan är det klart att en sådan motor kan gå olika bra.

3 Det är svårt att säga. Jag måste först bilda mig en uppfattning genom att delta i styrelsens arbete. Men jag tror aldrig att ett universitet kan samverka med det

omgivande samhälle för mycket. Det är där ute man kan se vilka frågor som är angelägna att driva. Idéerna måste också komma utifrån, inte bara inifrån. Därför är det viktigt att personer som jag, utan universitetsbakgrund men med erfarenhet från andra delar av samhället, sitter med i GU:s styrelse.

5 Det är inga särskilda frågor jag vill betona. Jag är mer angelägen om den goda helheten, att GU blir ett bra universitet och en levande del i vårt samhälle.

Frågetävling: 5 rätt

Elisabet Litsmark Nordenstam

Ålder: 55 år
Bostad: Hus i Lerum
Yrke: Egen företagare, konsult
Inkomst: Svårt att säga, men ca en miljon om året hittills
Utbildning: Master of Science i management, fil mag vid GU.
Intressen: Sommarhuset på Orust, läsa, gå på opera och konserter. Friskis och sveltis har en viktig plats i mitt liv.

4 Jag ingår i beredningsrådet och ska man göra ett noggrant och bra jobb tar det minst två dagar i månaden, styrelsemötet inkluderat. Men det senaste året har det blivit mer. Jag ingick i rektorsrekryteringsgruppen som tog mycket tid. Tidigare har jag också arbetat med GU:s internationaliseringspolicy.

5 GU:s identitet och image och GU:s plats i samhället är mycket viktiga frågor. Vi inledde arbetet med det under förra mandatperioden och vi har fortfarande mycket kvar att göra. När jag talar med vänner och bekanta märker jag ofta att de har dålig koll på vad GU är. Handels, Sahlgrenska, Valand; ingår de i GU? Det är också viktigt att vi får studenter och anställda att känna stolthet över GU.

Frågetävling: 9 rätt

Azar Hedemalm

Ålder: 44 år
Bostad: Lägenhet i centrum
Yrke: Forskarstuderade
Inkomst: Doktorandlön
Utbildning: Magisterexamen i vårdvetenskap
Intressen: Natur, kulturella evenemang, musik, dans, familjen

4 Det beror på vilka frågor som kommer upp. Men minst lägger jag fyra timmar inför varje möte. Så sammanlagt, kanske en och halv till två dagar i månaden.

5 Jag är företrädare för det allmänna och bevakar de intressena. Hittills har jag engagerat mig mycket i personal- och arbetsmiljöfrågor. Forskningsfrågor har också intresserat mig.

Frågetävling: 5 rätt

Bengt Odlöw

Ålder: 62 år
Bostad: Villa i Mölndal
Yrke: Kommunråd
Inkomst: 619 000, 2003
Utbildning: Statlig förvaltningsutbildning
Intressen: Lagar maten alla dagar hemma. Läser gärna deckare och historiska böcker. Följer Mölndals hockeymatcher från läktaren så ofta han kan

4 Det är svårt att säga, men minst 10 procent av min arbetstid, alltså två dagar i månaden. Ibland tar det mer tid. Vid budgetprocessen är det till exempel mycket att läsa. Jag har också varit vice ordförande. Då ägnade jag nog 25 procent av min tid åt styrelsearbetet.

5 Rent allmänt, högskolornas situation. Forskningsanslagen blir mindre samtidigt som antalet studenter ökar. Det finns en risk för kvalitetsförsämring.

En annan viktig fråga är hur snabbt GU läser av behoven hos det omgivande samhället – landsting, kommuner och företag. Vissa delar är duktiga på det, hos andra går det trögt. Marknaden ställer hela tiden nya utbildningskrav och önskemål. Och medan de stora universiteten står på en traditionell marknadsplattform, är de små högskolorna mer aggressiva i sin marknadsföring. Det gäller att vara med och fightas om studenterna.

Frågetävling: 9 rätt

Gunnar Westerling

Ålder: 50 år
Bostad: Lägenhet i Eriksbo
Yrke: Studieombudsman ABF
Inkomst: 43 200
Utbildning: Ett antal universitetspoäng i samhällsvetenskap
Intressen: Politik, familjen och idrott.
 Läser, senast Ingvar Carlssons *Så tänkte jag*

4 Svårt att uppskatta, med en dag i månaden går ju åt till mötet. Att läsa in sig, ta några kontakter etc, tar ytterligare en dag.

5 Tredje uppgiften och kontakten med omvärlden ligger mig varmt om hjärtat. Jag arbetar själv med folkbildning och tycker att det är viktigt att de tankar som finns i GU:s vision efterlevs. Den sociala snedrekryteringen måste brytas. Jag bor i Angered och möter många begåvade människor som borde läsa vid universitet men som stöter på trösklar lite här och var. Vi behöver ett aktivt arbete kring GU:s jämlikhetsplan och hur man använder de nya kvoteringsreglerna.

Det är också viktigt att lärarna får tillräckligt med resurser för att både undervisa och forska. När fakultetsanslagen urholkas är kvaliteten svår att upprätthålla. Vi måste hitta nya arbetsformer.

Frågetävling: 6 rätt

Jasenko Selimovic

Ålder: 36 år
Bostad: Linnéstaden
Yrke: Konstrårlig ledare för Stadsteatern, regissör
Utbildning: Universitetet i Sarajevo samt Dramatiska institutet, Stockholm
Inkomst: 49 000
Intressen: Tycker om att skriva för tidningar, samt pjäser, regissera

4 Jag förbereder mig 3-4 timmar inför varje sammanträde.

5 Det är viktigt att skapa ett bättre universitet. Det gäller inte bara GU utan hela Sverige och Europa. Vi ligger efter USA som har helt andra möjligheter att finansiera verksamheten, som kan plocka människor de vill ha. Det är sant att GU inte har samma resurser som de stora amerikanska universiteten – men vi behöver inte lägga oss platt på marken för det. Det gäller att skapa villkor som underlättar för universiteten att bli bättre och att ta bort krånglig byråkrati. Risken är annars att GU och hela Sverige, drabbas av braindrain eller forskarflykt. Det är också viktigt med en bra grundutbildning, de som är duktiga måste kunna avancera. Även för studenternas del gäller det att ta bort onödiga regler, exempelvis vid antagning – det ska vara så enkelt som möjligt att bli student.

Frågetävling: 3 rätt

- 1 Hur ser du på din roll som studentrepresentant i styrelsen?
- 2 Är du nöjd med studentinflytandet inom GU?
- 3 Hur tycker du att GU tar vara på studenternas intressen och rättigheter?
- 4 Hur mycket tid ägnar du åt uppdraget?
- 5 Vilka frågor anser du vara särskilt angelägna?

Lotta Ljungquist

Ålder: 27 år
Bostad: Lunden
 Studerar till personalvetare med psykologi som inriktning
Inkomst: Studiemedel och arvode från universitetsstyrelsen
Intressen: "Mycket kåraktivitet, hinner inte med så mycket annat". Att umgås med vänner och familj.

4 Åtminstone 2-3 dagar per månad.

5 Generellt handlar det om medinflytande, att alla ska ges samma rätt till inflytande. Sett till hela universitetet ska alla frågor kunna behandlas rättvist, men vi känner att studenternas röst inte alltid väger lika tungt. En annan fråga är doktorandernas arbetsmiljö som inte är bra. Det handlar om rättssäkerhet, antagningsordning och utvecklingsmöjligheter. Bara det faktum att doktoranderna hamnar i en beroendeställning till handledaren är problematiskt.

Även jämställdhets- och jämlikhetsfrågor ligger mig varmt om hjärtat. Det räcker bara att se på hur många kvinnor som läser på grundutbildningen och hur få kvinnor det finns högre upp i akademien. En annan viktig fråga är hur universitetet kan pröva nya antagningsformer för att få in andra grupper.

Frågetävling: 8 rätt

Jonas Karlsson

Ålder: 29 år
Bostad: Biskopsgården
 Studerar Förvaltningsprogrammet med ekonomisk inriktning
Inkomst: Studiemedel/arvoden
Intressen: Politik. Spel av olika slag. Litteratur

4 Svårt att uppskatta. Omkring 6-7 timmar per vecka.

5 Som studentrepresentant företräder jag studentkårerna. De viktigaste frågorna handlar om rättsäkerhet, kvalitet, jämställdhet och jämlikhet. Som blivande ekonom så blir även de ekonomiska frågorna självklara.

Jag är även intresserad av antagningsfrågor när det gäller grundutbildning och utformning av program. Den senaste tiden har vi diskuterat doktorandernas situation en hel del och det handlar generellt om deras arbetsmiljö och rättssäkerhet.

Studentinflytandet skulle kunna vara mycket bättre. Ett genomgående problem är att studenterna ibland har svårt att bli tagna på allvar och lätt hamnar i en gisslansituation, då man mest är med för syns skull.

Frågetävling: 8 rätt

Arne Kjell Vikhagen Ny

Ålder: 31 år

Bostad: Masthugget

Yrke: Doktorand i digital gestaltning på konstnärliga fakulteten. Forskar på data-spel.

Inkomst: 17 400 kronor/månaden

Intressen: Dotter, vänner och familj. Schack, dataspel, film, konst och data-nörd på Linux. Även amatör på kontra-bas.

1 Min roll är främst att vara ett kommunikationsled mellan studentkåren och universitetsledningen. Det handlar om att förmedla frågor både uppåt och nedåt och att jobba för studenternas intressen. Jag sitter ju på mandat av alla studenter vid GU och då är det viktigt att vara en förmedlare, diplomat och att kunna driva frågor.

2 Det spelar inte så stor roll om jag är nöjd eller missnöjd eftersom min utgångspunkt är att inflytandet alltid kan förbättras. Studentinflytande ska inte ses som något givet eller konstant utan som en pågående process som aldrig får avstanna.

3 Om det vore extremt dåligt så skulle jag inte agera annorlunda. Det som krävs är ett jämnt och kontinuerligt arbete för studenternas intressen. Kontinuitet är viktigt. Universitetet är en komplex organisation, särskilt ju högre upp i organisationen man sitter. Ett problem är att studentrepresentanter kommer och går och då är det svårt att driva frågor långsiktigt. Studenter har dessutom ofta omedelbara problem – och då är det viktigt att någon ser till de långsiktiga behoven också.

4 Jag är beredd att satsa så mycket tid som behövs. Har ingen illusion om att det är easy-going att sitta med i styrelsen.

Frågetävling: 5 rätt

Michel Megherbi Ny (ersättare)

Ålder: 24 år

Bostad: Gårda

Läser C-kursen i Handelsrätt

Inkomst: Deltidsarvode på samhällsvetarsektionen

Intressen: Friidrott – medeldistans. Träning. Engagemang i studentkårsverksamhet

1 Det är ett mycket intressant uppdrag att kunna påverka det högsta beslutande organet inom universitetet. Studentkåren fungerar som ett fackförbund för studenterna. Det finns möjligheter att lyfta fram studenternas perspektiv då jag själv är studerande och aktiv inom kärverksamheten. Samtidigt kan vi bidra till att synliggöra brister inom GU och det är viktigt. Som studentrepresentant är det min uppgift att föra ner universitetsstyrelsens arbete till studenternas nivå och förmedla det som sägs och beslutas.

2 Ja, jag tycker att det är relativt bra. Det kan förstås alltid bli bättre. Men en önskan är att vi får fler engagerade studenter inom alla delar och nivåer inom universitetet.

3 Eftersom vi studenter har rätt att vara med i olika beslutsorgan så har vi en möjlighet att påverka. Den möjligheten måste vi utnyttja på bästa sätt. Däremot tycker jag att universitetet kunde göra mer för att uppmärksamma studenternas rättigheter. Nu ligger ett stort ansvar på studentkårerna.

4 Det är ett väldigt ansvarsfullt uppdrag som jag är beredd att lägga ner mycket tid på.

5 En central fråga är att alla människor ges en möjlighet att studera vidare – oavsett bakgrund och läggning. Dessutom är det viktigt att motverka snedrekryteringen inom universitetet och att få fler kvinnor på högre poster. En annan intressant fråga är den nya antagningskvoten på 10 procent som gör det möjligt för nya studentgrupper att komma in på universitetet, men det krävs fortsatt arbete med olika typer av urval.

Frågetävling: 4 rätt

Lennart Olsson

Ålder: 54 år

Bostad: Norra Guldheden

Yrke: Heltidsordförande för SEKO

Utbildning: Kemisk-teknisk verkstads-skola

Inkomst: 25 000

Intressen: Familjen, tre barn, sommarstuga och jakt

1 Ingen aning, svårt att svara på

4 Mitt främsta uppdrag är att företräda medlemmarna i universitetets alla delar. Det kan handla om personalpolitik och ekonomi, men även en massa andra frågor.

Frågetävling: 9 rätt

Eva Sjögren

Ålder: 61 år

Bostad: Sävedalen

Yrke: 1:e forskningsingenjör och ordförande för ST-ATF

Utbildning: Medicine doktor i klinisk bakteriologi

Inkomst: –

Intressen: Skönlitteratur, att vara ute i skog och mark och trädgårdsskötsel

1 Svårt att uppskatta, olika från gång till gång. Minst 3-4 timmars förberedelser inför varje styrelsesammanträde.

4 Jag företräder medlemmarna och då är alla frågor som knyter an till personalfrågor intressanta. Även verksamhetsfrågor som handlar om GU:s uppdrag är angelägna.

Frågetävling: 7 rätt

Ingrid Wilgotsson-Lundh

Ålder: 56 år

Bostad: Bagaregården

Yrke: Ordförande för SACO, universitetsadjunkt i pedagogik

Utbildning: Fil kand i beteendevetenskap, har även påbörjat forskarutbildningen

Inkomst: –

Intressen: Växter, trädgård, natur

1 Ungefär ett par timmar inför varje styrelsesammanträde

4 Vi sitter med och informerar oss om olika frågor. För oss i facket är det angeläget att alla beslutsärenden är MBL-förhandlade, vilket är det organ där vår röst blir hörd. Det är oerhört viktigt att alla beslut förankras. Till styrelsemöten ska protokoll från MBL finnas med som ett underlag innan beslut fattas. Vi tycker det är synd att styrelsen inte efterfrågar personalorganisationernas synpunkter i beslutsärenden.

Frågetävling: 7 rätt

Fakta/Universitetets styrelse

Styrelsen består av en ordförande (extern, utsedd av regeringen), rektor, sju externa ledamöter utsedda av regeringen, tre företrädare för lärare, tre företrädare för studenter, tre företrädare för de anställda utan rösträtt, samt sekreterare och två suppleanter. Styrelseordförande och rektor har möjlighet att lämna förslag på externa ledamöter till regeringen. Den nyvalda styrelsen kommer att sitta till och med december 2006.

I samband med 1977 års högskole-reform beslutade man att högskoleenheterna skulle ledas av styrelser och att en tredjedel av ledamöterna skulle representera de allmänna intressena.

Externa ledamöter kritiseras för okunnighet

I GU:s styrelse är det inte universitetets representanter som är i majoritet utan de externa ledamöterna från näringsliv och politik. Det är en ordning som starkt ifrågasätts av de tre lärarrepresentanter som just avslutat sin mandatperiod. De är också kritiska till att det är regeringen som utser dem, och menar att det finns risk för oengagerade ledamöter.

– Det finns en passivitet i styrelsen som jag tycker är oförsvarlig, säger Marie Demker.

ATT DET SKA FINNAS externa ledamöter i styrelsen är inget Marie Demker ifrågasätter så länge de bidrar med kunskap och kontakter och bemödar sig om att sätta sig in i universitetsvärldens villkor.

– Detta är en värld som i många avseenden skiljer sig ganska mycket från näringslivet och statlig och kommunal förvaltning, men det är uppenbart att en del externa ledamöter inte förstår hur universitetet fungerar. De tillför inget och det tar lång tid att diskutera saker som är självklara för studenter och lärare, säger hon.

Den som åtar sig ett styrelseuppdrag måste vara beredd att lägga ned den tid och det engagemang som krävs.

– Det är inte uppenbart för mig att alla som suttit den här mandatperioden har gjort det.

Att inte göra det är kränkande mot de representanter som gör ett gediget styrelsearbete, anser hon. Speciellt med tanke på att allas röster väger lika tungt, vare sig man har satt sig in i frågan eller kommer oförberedd till mötet.

– ETT HELT NÖDVÄNDIGT villkor för att sitta i styrelsen borde vara att de som sitter där på ett konkret vis ska ha manifesterat någon typ av engagemang för utbildningsfrågor. Man ska redan när man blir tillfrågad få klart för sig att man förväntas vara väldigt aktiv och delta i universitetets arbete. Och att det är bra om man har erfarenhet av universitetet på ett eller annat sätt.

Att de externa ledamöterna är i majoritet tycker hon

är fel, och menar att ingen grupp borde vara det, varken lärare, studenter eller externa ledamöter.

– Det ger en signal om att universitetets oberoende inte är den hörnstenen den av akademiska skäl bör vara.

Nu är de externa ledamöterna ofta ett stöd för rektor. Med jämnt vägande röster skulle de olika grupperna tvingas söka allianser, och det är något som Marie Demker tror skulle gynna styrelsearbetet.

Margareta Wedborg tycker att det viktigaste kravet på en extern ledamot är att de förstår vad som är speciellt för den akademiska världen. Grundidén att universitetet ska knyta kontakter med övriga samhällssektorer tycker hon är utmärkt, men då borde universitetet få vara med och påverka tillsättningen.

– Partipolitiska representanter hör inte hemma i en universitetsstyrelse. En rimlig process vore att universitetet skulle få medverka som man gör när en ny rektor ska utses, och att de personer som tillsätts ska ha kunskap om verksamheten, säger Margareta Wedborg.

AVEN OM ALLA TRE lärarrepresentanterna lovordar Arne Wittlöv som ordförande och anser att han är "utomordentligt väl skickad för sin uppgift" så anser de att det handlar om tur.

– För universitetets del är detta som att bli med i ett tvångslotteri. Nu har vi en ordförande som vi har förtroende för men ingen vet vad regeringen tänker göra nästa gång de ska utse en ordförande, säger Margareta Wedborg.

Lennart Hjalmarsson tycker att avståndet mellan det som sker på styrelsenivå och kärnverksamheten är för stort. När styrelsen tar beslut med stolta visioner om miljö, jämställdhet och mångfald är det upp till institutionerna att förverkliga dem, utan extra anslag.

– Om man ska ta målsättningarna på allvar så tar det resurser från kärnverksamheten. Vad man skulle önska är att det sattes en prislapp på målen så att det stod klart vilka avvägningar man måste göra, och att styrelsen hela tiden slog vakt om kärnverksamheten, säger Lennart Hjalmarsson.

Elisabet Litsmark Nordenstam, som just tillträtt sin andra mandatperiod som extern ledamot, säger att hon tar kritiken på allvar.

– Universitetet finns mitt i samhället. Det är en angelägen uppgift för oss som fått förtroendet att vara allmänföreträdare att genom styrelsearbetet både uppnå en hög kunskap om universitetet och föra in kunskap och perspektiv från det omgivande samhället. Det tar ett tag att komma in i universitetsvärlden, men jag tycker att jag har lärt mig mycket under den förra perioden som jag hoppas att jag kan bidra med nu.

DE KRAV HON TYCKER att man kan ställa på en extern ledamot är att han/hon ska ha en bred bakgrund, ett brett kontaktnät och ett gediget intresse för näringslivet och den akademiska världen ska kunna mötas.

– Näringslivet och den offentliga sektorn är viktiga avnämare av de studenter som fått sin utbildning på universitetet. Det understryker vikten av den ömsesidiga kunskapen.

Det har inte gått att få något svar från Utbildningsdepartementet på frågan utifrån vilka kriterier man väljer de externa ledamöterna och hur förfarings sättet går till. På frågan om vad det finns för erfarenheter av externa ledamöter i universitetsstyrelser svarar Carin Callerholm, departementssekreterare vid Utbildningsdepartementet, skriftligen att högskolans ledning utvärderats på regeringens uppdrag och att man kommit fram till följande: "Av de remissinstanser som yttrade sig över utredningen framkom att de externa ledamöterna uppskattas av lärosätena eftersom de tillför kunskaper och viktiga impulser från den arbetsmarknad som högskolan utbildar för. Det gäller särskilt när ledamöterna har en bakgrund i och erfarenhet av verksamheter som har relevans för lärosätets utbildning och forskning."

Varken utbildningsminister Tomas Östros eller någon annan vid departementet vill ge någon muntlig kommentar.

Kajsa Asklöf

Den frånvarande delen av styrelsen

Politiker, teaterchefer och direktörer... Många externa ledamöter i GU:s styrelse är upptagna människor. Åtminstone har flera av dem större frånvaro än andra.

LÄRARREPRESENTANTERNA är nästan alltid fulltliga på GU:s styrelsemöten. Studenterna likaså. Men med de externa representanterna är det så och så. I den förra styrelsen hade Ulf Gustavsson, Elisabeth Litsmark Nordenstam och Gunnar Westerling bara två frånvarotillfällen var under tre år. Plus i kanten till dem. Att Per Sörbom var borta sex av de totalt 30 mötena är kanske inte heller mycket att orda om. Men sedan följer en trio med ganska många frånvarotillfällen. Bengt Odlöv var borta 10 gånger, alltså vart tredje möte, Azar Hedemalm 12 gånger medan Jasenko Selimovic

knappt kom på vartannat möte. Inte mindre än 16 gånger var han frånvarande.

– Det är sant att jag missat många sammanträden eftersom jag varit mycket upptagen under året och det är naturligtvis inte bra, säger Jasenko Selimovic.

Han kan också förstå att de interna ledamöterna, som känner universitetsvärlden och är insatta i detaljproblematiken, ibland kan bli frustrerade över att de externa ledamöterna inte kan lika mycket.

– IBLAND BORDE VI vara bättre insatta men det är orimligt att begära att vi ska kunna frågorna i detalj. Det uppdrag de externa ledamöterna har är egentligen ett annat än det som de interna har – det måste finnas folk som kommer utifrån, som har en annan syn på saker

och ting, även om vi ibland kanske ställer lite dumma frågor. Det som är centralt för lärare och studenter kanske inte är det viktigaste för oss – och tvärtom. Det är vår uppgift att liksom komma från Mars och fråga: varför är det så här?

BENGT ODLÖV tycker inte heller de externa ledamöternas höga frånvaro är bra, men att den är förklarlig.

– Det handlar om människor som har andra uppdrag, vilka ofta kolliderar med styrelsemötena. Ibland måste till exempel jag vara med på saker hemma i kommunen.

Själv är han den som suttit längst i GU:s styrelse – 21 år. Finns fortfarande motivationen?

– Ja visst. Det är fortfarande lika roligt och spännande. Styrelsemedlemmarna är duktiga och engagerade och

det uppstår ofta intressanta diskussioner innan beslut fattas. Det är inte någon vanlig "klubba-igenom-styrelse", säger Bengt Odlöv och fortsätter:

– Men det är klart att man kan fråga sig hur länge man ska ha ett sådant här uppdrag. Jag brukar säga att när man pratar mer om hur det har varit än om framtiden, ja då är det dags att ta sig en funderare.

Att han just inlett sin sista styrelseperiod – det behöver han dock inte fundera över.

– Nej, sedan blir jag folkpensionär och då har gjort mitt. Men jag kommer definitivt att sakna styrelsearbetet vid GU.

Lars Nicklason

Kvalitet – vad är det?

I ANDRA KAPITLET Högskolelagen skrivs att "staten skall anordna högskolor för utbildning som vilar på vetenskaplig (och konstnärlig) grund". Man får av skrivelsen intrycket att hög vetenskaplig kompetens hos lärarna inte bara uppmuntras utan även belönas. Att åtminstone det sistnämnda inte gäller i verkligheten kan illustreras med institutionen för kemi vid GU. Det skall dock betonas att resonemanget nedan är allmänt giltigt för landets universitet och högskolor.

Av en nyligen genomförd utvärdering framgår att kemiinstitutionen, GU, är klart mest framgångsrik i landet, inte bara med avseende på grundutbildningsprestationer per lärare utan även forskarutbildningsprestationer per lärare. Sextio procent av lärarna (24) är professorer med en medellön lika med 765 000 kr (inkl.). Antag för ett ögonblick att dessa i stället varit universitetsadjunkter med en medellön lika med 425 000 kr. Då hade institutionens lönekostnader minskat med 8,2 mkr utan att grundutbildningsersättningen, i kvantitativa termer, minskat. Mot detta kan korrekt invändas att adjunkterna sannolikt inte kunnat skaffa externa medel. För kemiinsti-

tutionens del är de externa medlens påverkan på lönekostnaderna lätt att uppskatta eftersom varje professor betalar 10 procent av sin egen lön från externa medel. Detta innebär att lönekostnadsminskningen bara blir 6,3 och inte 8,2 mkr.

MOT OVANSTÅENDE KAN också invändas att med endast adjunkter kan man inte bedriva forskarutbildning. Detta är naturligtvis sant men innebär ingen ekonomisk förlust utan i hög grad tvärtom. För prestationer i forskarutbildningen utgår nämligen ingen ersättning liknande grundutbildningens hst/hpr medel. För de uppdrag i forskarutbildningen som departementet tills helt nyligen ålade Naturvetenskapliga fakulteten tilldelades en årlig ersättning per doktorand lika med 180 000 kr. Medellönen (utb.bidr/dokr.anst.) motsvarade emellertid 250 000 kr och för sextio fakultetsfinansierade doktorander genererade detta ett årligt underskott lika med 4,2 mkr. Därtill kom de betydligt större kringkostnaderna för en doktorandutbildning i ett experimentellt ämne som dock till största delen betalas av handledarnas externa medel.

Vid den föregående Naturvetenskapliga fakultetsnämndens första sammanträde ändrade nämndens majoritet budgetförutsättningarna radikalt. Institutionerna tilldelades schablonbelopp (s k påsar) samtidigt som alla incitamentsstrukturer avskaffades. Fakulteten behövde därför inte längre ägna tid åt verksamhetens kvalitet, produktivitet och relevans. Detta kompenseras emellertid av en ständigt växande hunger efter allt fler Excelark. Budgetark från enskilda forskargrupper sammanfördes med ark från andra grupper vid institutionen som sände dessa vidare till fakulteten där de förenade sig med andra ark för att till slut sammanföras med ark från alla andra av universitetets verksamheter. Gemensamt för alla arken var att de saknade rutor för verksamhetens kvalitet och vetenskapliga kompetens.

SLUTLIGEN SAMLAS ALLA arken på styrelsens bord. Runt detta sitter (föreställer jag mig) ledamöterna och med bekyrda minner bläddrar i högarerna. Plötsligt ser de (den fiktiva) "kemiadjunkt-institutionen" och humöret stiger. En föredömlig verksamhet som årligen genererar miljönöverskott.

Glädjen grusas dock då de bläddrar fram "kemi-professors-institutionen" med dess röda siffror. En sådan verksamhet måste avvecklas! Men "hur går det med undervisningens vetenskapliga grund" undrar en lärare som förrirat sig in i sammanträdeslokalen. "Den hör hemma i de akademiska högtidstalen och inte i verkligheten" svarar ledamöterna unisont.

Daniel Jagner

PROFESSOR, INSTITUTIONEN FÖR KEMI

Författaren var 1995-98 ledamot i den grupp om fyra personer som granskade högskolornas ansökningar om att få inrätta professorer. Fler än hundra sådana ansökningar behandlades i samband med platsbesök. Han har deltagit i åtta av de nio vetenskapsområdesprövningar som gjorts i landet och varit ordförande vid prövning av hum-sam området vid Mälardalens högskola och Lärarhögskolan i Stockholm samt för teknikområdet vid Mälardalens högskola. År 2000 var han ordförande i bedömningsgruppen för Mitthögskolans universitetsansökan och 2002/3 ordförande för den nationella utvärderingen av grund- och forskarutbildningar i kemi.

Vilken roll spelar Naturvetenskapliga fakulteten vid GU?

DEN SENASTE UTVECKLINGEN vid institutionen för kemi vid Göteborgs universitet hotar att medföra så allvarliga konsekvenser för kemins framtid att det är omöjligt att stillatigande åse vad som sker. Därför vill jag ventilera mina synpunkter på den uppkomna situationen och föra fram mina åsikter till berörda myndighetsutövare i hopp om att man skall inse det orimliga i effekterna av de besparingsåtgärder man ålagt institutionen.

Det uppkomna ekonomiska underskottet vid institutionen har inte endast medfört en genomgripande omorganisering som resulterat i att avdelningar upphört att existera, utan även att man planerat uppsägning av inte mindre än åtta lärare, varav sex professorer.

Orsakerna till krisen är flera och skall här inte beröras närmare, men kan till största delen sammanfattas i en otillräcklig tilldelning av fakultetsmedel och en ökad uttaxering av administrativa och andra centralt beslutade avgifter. Lärarna (professorer, universitetslektorer) har successivt tvingats bekosta en viss del av sina löner med hjälp av egna forskningsmedel, något som vore otänkbart för vilken annan yrkeskategori som helst.

Självfallet innebär detta på sikt att disponibla forskningsmedel uttunnas, med ökande svårigheter att få adekvata forskningsresurser; således en nedåtgående spiral. Till detta kommer att de externa medlen ständigt ytterligare utarmas på grund av nya administrativa avgifter.

VID DET SENASTE sk lärarmötet vid kemiinstitutionen lade prefekten fram förslag till att minska budgetunderskottet, där bl a olika slag av förtidspensioneringar ingick som tänkbara åtgärder, uppenbarligen influerad av professor Sture Nordholms appell till lärarna och forskarna att avstå en del av de befintliga externa medlen för att rädda de varslade åtta kollegerna. Detta kan framstå som en fin och solidarisk hållning, men är enligt min mening principiellt helt fel. För det första genererar detta inte tillräckligt med medel för att täcka underskottet, varför några lärare ändå måste sägas upp. För det andra skulle detta komma att bli normbildande för framtiden; vid ett budgetunderskott kan alltid medel tas från något externt forskningsanslag och i förlängningen innebär det att en universitetslektor eller professor måste externfinansiera sin egen lön. För

det tredje innebär förslaget närmast en utpressning av de lärare som inte vill stå upp på detta och som därmed kommer att betraktas som osolidariska. Jag har full förståelse för dem som efter lång och trogen tjänst som universitetslärare inte vill tvingas till förtidspensionering och därtill se sin pension reduceras.

Det är illavarslande för framtiden att en allt större andel av de medel som genererar verksamheten inom den institution jag tillhör inte kommer från statliga anslag utan från intressenter av typen storindustrier. Därigenom fokuseras allt fler avhandlingar mot tillämpningar istället för grundvetenskap. Sak samma gäller i princip för den "profil" som omhuldas av GU och fakulteten, dvs miljön och den marina profilen, där kemien ingår som ett hjälpmedel men inte som egen forskningsdisciplin. Om de besparingsåtgärder som nu är aktuella genomförs, kommer efter ett par år, då ett par av de äldre professorerna gått i pension, ämnena organisk kemi och analytisk kemi i praktiken att ha uttraderats, med de konsekvenser detta kommer att få för de studenter som vill läsa kemi vid Göteborgs universitet.

Istället för att fungera som en resurs-

slukande, men improduktiv (se professor Jagners artikel i GU Journalen 6/03 sid 16), byråkratisk överbyggnad, borde fakulteten engagera sig positivt i institutionernas verksamhet och försöka att på allt sätt underlätta den. Som det nu är riskerar annars fakulteten (och GU) att snabbt dräneras på sin nödvändiga begåvningsreserv, med de konsekvenser för Sveriges framtida vetenskapliga anseende i det internationella perspektivet detta skulle medföra.

Slutligen skulle jag vilja få raka och konkreta svar på följande frågor:

1) Anser fakulteten att uppsägning av åtta lärare, varav sex professorer, är det bästa sättet att täcka kemiinstitutionens underskott? 2) Gynnas verksamheten vid universitetet av den nuvarande fördelningen av resurser mellan administratörer och institutioner? 3) Har fakulteten gjort någon konsekvensanalys av en eventuell massuppsägning av professorer vid kemiinstitutionen?

Stig Allenmark

PROF. EMERITUS, INSTITUTIONEN FÖR KEMI

Replik

BAKOM DEBATTARTIKLARNÄ från Daniel Jagner och Stig Allenmark anar man en längtan efter ett högskolesystem som har en sund och långsiktig finansiering av den verksamhet som ska bedrivas. Dagens sanning  r tyvärr annorlunda, vilket leder till de problem som författarna uppmärksammat.

1. Det är ingen hemlighet att hela högskolesystemet i Sverige idag  r underfinansierat, och att en allt större andel forskning måste finansieras med externa medel. Forskningsanknuten grundutbildning kräver alls  att lärarna finansieras en betydande andel av denna forskning inklusive en del av sin egen l n, med externa medel.  mnesomr den som inte klarar av detta krav om extern finansiering blir så småningom föremål för strategiska överväganden: ska de få extra medel (genom omfördelning från mer resursstarka ämnesområden), antingen tillfälligt eller mer långsiktigt, eller ska de läggas ned? Underlag för ett sådant beslut ska bland annat innehålla svar på frågor om verksamhetens kvalitet, och strategiska aspekter som grundutbildningens och forskningens betydelse inom och utanför universitet. Beslutet blir svårt och kontroversiellt oavsett vilket beslut som tas.

2. Göteborgs universitet och den Naturvetenskapliga fakulteten har en långtgående delegering inom bland annat ekonomiområdet. Detta innebär att såväl fakulteter som institutioner måste ta ett långsiktigt ekonomiskt ansvar, i klartext måste man betala tillbaka skulder som uppstått genom underskott. Som vi har erfarit, kan detta i värsta fall innebära uppsägningar, en åtgärd som alla helst vill undvika. Denna erfarenhet understryker värdet av en noggrann och effektiv budgetering och ekonomisk uppföljning på alla nivåer. Detta ersätter inte en uppföljning av kvaliteten, utan är ett nödvändigt komplement.

3. En förutsättning för ett sunt och väl fungerande universitet  r att resursf rdelnings- och avgiftssystem  r transparenta och i samklang med strategiska mål. Kostnaden för administration och övrig st dverksamhet måste organiseras och dimensioneras efter behovet från huvudverksamheterna utbildning och forskning. En  versyn har påbörjats på såväl universitets- som fakultetsnivå.

David Turner

DEKANUS VID NATURVETENSKAPLIGA FAKULTETEN

En holiens rekorder

GÖTEBORGS UNIVERSITET har äntligen begåvats med en central beslutsfattare som det g r att kommunicera med. Tack, Kerstin Norén, för att du snabbt ger raka svar på seniorernas e-postfrågor och inte drar dig för att ge oss ett och annat obehagligt besked i vänlig klartext – som det anstår en digital sprakvetare med empati. Tänk om det funnits fler resurspersoner av din kaliber i universitetets kammarillor! Då hade kanske den gränslösa tv rvetenskapens trettioåriga krig mot etablissemangen slutat på ett annat sätt än det föregående rektorsämbetet och dess styrande dekanr d medverkade till. Dessutom hade kanske Seniorpoolen (som slängdes ut med Teman mndens badvatten och i vilken det finns många emeriti som genom årtiondena gjort heroiska korståg i Emins fotspår) fortfarande haft en status, värdig GU:s troj nare. Nu f r poolen nöja sig med att vara degraderad till en "intressef r ning" – ett pittoreskt litet akademiskt fenomen med känsla för den gränslösa tv rvetenskapens renässans. Men vad gör det? Kerstin Norén har ju lyckats identifiera var våra konfiskerade, ekonomiska resurser gömmer sig. Efter nästan två  r av nonverbal kommunikation med diverse centralbyr krater kanske vi äntligen f r möjlighet att utnyttja medlen på de sätt som anslagsbeviljarna förutsatt. Och inte nog med det: Vi kanske rentav f r hjälp med att uppfylla de gamla rektorsbesluten att Seniorpoolen skall slippa lokalhyra f r sina aktiviteter och få professionell hjälp att uppdatera sin hemsida.

Jisses!

Guy Heyden
SENIORPOOLARE

Skriv till GU Journalens insändarsida,

e-post: gu-journalen@gu.se

Men skriv kort och kärnfullt, runt 350 ord, absolut inte mer än 450.

Uppge alltid namn och adress till redaktionen, men i tidningen f r du gärna vara anonym eller skriva under pseudonym. GU Journalen – som omfattas av de pressetiska reglerna – f r inte lämna ut ditt namn.

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta insända manus.

Utbytesstudenterna  r nöjda –  r du?

Majoriteten av GU:s studenter och anställda "ser inte skogen för alla tr den", när det kommer till utbytesstudenterna. Det  r hög tid att alla börjar ta vara på den rikedom som dessa representerar.

"ATT GU FÖRSVARAR sin plats som ett av de internationellt sett fr mst ende universiteterna", anger rektor Gunnar Svedberg som sin fr mtidsvision i Universitetsläraren nummer 16/2003. GU  r duktigt på att skicka ut, och ta emot utbytesstudenter från utländska högskolor och universitet under en eller två terminer. Enligt en nyligen genomförd undersökning kallad *Exchange Student Satisfaction Survey 2003* till exempel var nittio tta procent av de inkommande utbytesstudenterna vid GU nöjda med välkomst- och integrationsprogrammet i början av terminen. Detta är mycket tillfredsställande, f r precis som fr mst ende forskares och professorers arbete skapar goodwill åt GU,  r det min bestämda uppfattning att nöjda utbytesstudenter också bidrar till att sprida GU:s goda namn och  ka vår attraktionskraft utomlands. Detta kommer i sin tur underlätta arbetet att fördubbla antalet utbytesstudenter under perioden 2003-2006, vilket styrelsen satt som mål.

Det  r i ljuset av detta ambitiösa mål som jag skulle vilja att vi GU-anställda – kollektivt och individuellt – funderar på hur vi kan optimera effekterna av studentutbytet. Tyvärr stöter jag ibland på uppfattningen att utbytesstudenter  r en grå massa av nödvändigt ont. I bästa fall  r de charmiga, men deras akademiska bidrag är ringa. I själva verket  r majoriteten utbytesstudenter h rt arbetande och extremt motiverade studenter som söker en helhetsupplevelse. Det är en s ljvklarhet f r dem att maximera sin tid på GU. Jag anser att vi ska verka för kunskaps-, nytto-, och för all del n jesmaximering i samband med studentutbyten, också f r övriga inblandade: GU:s anställda och studenter. Utan en sådan ömsesidighet förlorar utbytesprogrammen sitt raison d' tre.

VAD KAN D  utbytesstudenter tillföra verksamheten för studenter, lärare och annan personal? Naturligtvis kan de på olika sätt och i olika utsträckning bidra till institutionens internationalisering. Deras närvaro ger unika möjligheter att upptäcka andra kulturer eller öva sig på främmande språk. För att vidga vyerna och få perspektiv på sina universitetsstudier behöver man nödvändigtvis inte  ka utomlands. Men hur många av oss

utnyttjar möjligheten att knyta bekant-skap med utbytesstudenter?

VAD BETRÄFFAR ämnet, forskningen och undervisningen så torde utbytesstudenter kunna bidra såväl konkret till kunskapsutbyggnaden som mer subtilt genom att de har ett annat sätt att se på problem och attackera frågeställningar, då de  r präglade av andra utbildningsväsen. Det är heller inte orimligt att de kan ge rent pedagogiska influenser också. Men hur ofta händer det att utbytesstudenter uppmanas att berätta på föreläsningen om hur deras lektioner är utformade eller hur de behandlat ett visst ämne på sitt hemuniversitet?

Ska vi bli "ett av de stora i Europa" (mål i GU:s Identitet & image) menar jag att vi först måste bli medvetna om att internationaliseringen  r tillgänglig för alla GU:s studenter och anställda. Dock finns det i dagsläget en risk att utbytesstudenter f r mer kontakt med varandra än med svenskar på universitetet. Finge vi bara utbytesstudenter mer närvarande i våra studier respektive arbeten, så finns det enorma synergieffekter och långsiktiga vinster att ta del av!

Gustav Bertilsson Uleberg
INTERNATIONELL HANDLÄGGARE

FR NSBILDNING OCH UTVECKLING

Vad betyder informell klädsel egentligen?

EN SIDA av det akademiska livet är olika slags högtidligheter och festligheter. Det har kommit en fråga till Språkspalten som handlar om hur klädsel anges på inbjudningar till sådana tillställningar. Själv minns jag att jag i somras kände mig lite frågande inför frasen *mörk kavaj* på ett inbjudningskort. Det kunde ju bero på att mina kunskaper om klädkoder stammar från 1970-talsläsningen av damtidningar, men jag var osäker på vad som förväntades av min egen klädsel. Att *högtidsdräkt* betyder frack för män respektive lång klänning för kvinnor och att *kavaj* betyder kostym (el. likn.) för män respektive snyggare kjol, dräkt eller klänning för kvinnor tror jag mig veta. Sen är det ju en annan sak att *kavaj* traditionellt syftar på manlig klädsel men idag lika väl kan bäras av kvinnor och att man därför kan undra om inte (kostym eller) snygga långbyxor också ingår i klädkoden för kvinnor. Men *mörk kavaj*? Efter lite sökande på internet hittade jag frasen på hemsidan för ett gymnasium, där det påpekades vad jag redan borde ha räknat ut, nämligen att uttrycket är en anglicism, dvs. det är en översättning av den amerikanska engelskans *dark suit*. I brittisk engelska heter klädkoden för motsvarande klädsel *informal*. Men betyder *informell klädsel* på ett svenskt inbjudningskort samma sak som *kavaj*? Jag tror inte det, utan tolkar frasen som att man verkligen kan komma i t ex tröja och vanliga långbyxor. Det som illustreras väldigt tydligt av de här exemplen är hur ord och uttryck laddas med ett innehåll som är socialt överenskommet i ett samhälle. Men problemet inom just klädområdet är att såväl kläder som sociala förväntningar och vanor varierar och ändras ganska snabbt, så det är faktiskt svårt att hänga med. Det bästa praktiska rådet är att fråga andra som varit med om liknande tillställningar; ordboksförfattarna har inte en chans att beskriva alla betydelsevarianter eftersom orden förändras så snabbt och har så skiftande förutsättningar. Och så finns det en hel del aktuell information att finna på Internet.

Apropå vad som är aktuellt, så är det ju ett slags tidsfråga. (Den här övergången mellan ämnen i spalten är ganska ansträngd, det ska erkännas. Att på ett krystat sätt försöka knyta samman egentligen oförenliga ämnen kallas ibland för *radioövergång*.) Jag har fått en fråga om uttrycket *Det är en tidsfråga när...* som inte sällan förekommer i bl a nyhetsrapporter. Frageställaren anser att uttrycket är tautologiskt, dvs att en sats som inleds med *när* med nödvändighet just är en fråga om tid, och då behöver man inte skriva *tidsfråga* utan kanske bara *fråga*: *Frågan är när...* Jo, det stämmer nog att uttrycket i sin helhet är tautologiskt. Men det är värt att påpeka att levande språk innehåller mycket tautologi på olika nivåer. T ex är det tautologiskt att säga *två stolar*, det skulle räcka med *två stol*, eftersom redan räkneordet anger att det rör sig om flera enheter av något är pluraländelsen *-ar* överflödig. Ändå använder vi den. Fördelen kan sägas vara att språket genom tautologin blir lättare att uppfatta – missar åhöraren eller läsaren på det ena stället kan informationen tas igen på det andra. Å andra sidan bör man förstås inte överdriva, och (ovanligare) tautologiska uttryck som irriterar åhörare och läsare är förstås inte att rekommendera. Hur mycket tautologin i *Det är en tidsfråga när...* irriterar vet jag inte. Själv har jag aldrig tänkt på den förstås den påpekades för mig.

FOTO: GÖRAN OLDFORS/AGU

Skicka dina frågor direkt till: kerstin.noren@svenska.gu.se

Kerstin Norén
INSTITUTIONEN FÖR SVENSKA SPRÅKET
PROREKTOR

FOTOGRAF: TO NAWOY/OLICA

Det är vi anställda som bär upp universitetet, påpekade Lars-Erik Olsson när han berättade om sin långa tid vid GU

Nit & redlighet

DEN 4 FEBRUARI belönades ett sjuttioal anställda vid GU för nit och redlighet i rikets tjänst.

Rektor höll tal och påpekade bland annat att varje anställd sannolikt satt i sig ett badkar fullt med kaffe per år – vilket innebär ganska många badkar under de trettio år de varit anställda.

Stella Academica sjöng om våren, *Stockholm är skönt* samt *Bä bä vita lamm* så som Bach möjligt skulle ha tänkt sig visan.

Lars-Erik Olsson, lektor vid institutionen för pedagogik och didaktik, berättade om när han började studera på 60-talet: till A-kursens första tenta kom 375 studenter –

nittio procent körde. Av dem som fanns kvar föll ytterligare nittio procent bort under året och på C-kursen fanns bara 3-4 studenter kvar.

De minnesgåvor de anställda kunde välja mellan var två olika skålar, klockor samt arm- eller halsband.

– Klockorna är mest populära eftersom de ju går att använda, berättar Siw West-Thulin vid avdelningen för personal- och organisationsutveckling som sammanställt alla nödvändiga uppgifter om de anställda. Men smyckena blir allt mer omtyckta. Det är roligt för dessa är unika för GU – inget annat universitet har ett eget smycke att dela ut vid den här typen av högtider.

Klart för Palasso

Den första mars tas det nya lönesystemet Palasso i bruk och och SLÖR/PIR och Far&Flyg har gjort sitt.

FÖR DIG som anställd innebär bytet bland annat att lönebeskedet den 25 mars kommer att se lite annorlunda ut. Bruttolön och skatteavdrag förs inte över mellan det gamla och nya systemet så uppgiften om utbetald lön under året kommer inte att stämma.

Det blir alltså två kontrolluppgifter för 2004. Alla resor kommer att redovisas var för sig på lönebeskedet.

Det var för drygt två år sedan som rektor fattade beslut om att starta PA/HR-projektet, där HR står för human resources. Projektets uppgift är att se över och utveckla de personaladministrativa processerna

och att skaffa ett IT-stöd som stödjer dessa.

Nu i första skedet införs, förutom *Lön*, också modulerna *Res* och *Analys* samt delar av PA. *Res* är ett resehanteringsystem för administratörer och *Analys* används för att ta ut löne- och personalstatistik samt göra beräkningar. Senare under året införs också Palasso Förhandling.

GU har också tecknat ett avtal för utvecklingsarbete med WM-data, som levererar Palasso. I det ingår att utveckla och anpassa PA/HR-stödet efter GU:s behov och önskemål.

Information om projektet hittar du på www.it.gu.se/projekt/pa/

Ylva Beckman

Tänk efter, planera och var flexibel

Gunnar Svedberg har lämnat över stafettpipen till mig. Han undrar hur jag ser på den framtida utvecklingen av lokalsituationen på Göteborgs universitet. Finns det bättre sätt att utforma lokalerna för utbildning och forskning, hur öka flexibiliteten och hur kan GU få ner kostnaderna för lokaler.

FÖRST LITE HISTORIK. 1993 fick universitetet och högskolor själva ansvar för sin lokalförsörjning.

Anslagen från staten räknades upp med exakt samma belopp som den dåvarande hyreskostnaden uppgick till – antingen lokalerna förhyrades av statligt, kommunalt eller privat bolag. Sedan dess är det universitetet självt som bestämt vilka ytterligare lokaler man behövt inom ramen för den hyreskostnad man bedömt sig ha råd med. Och också avgjort vilken hyresvärd som kan erbjuda det mest intressanta och prisvärda alternativet.

Stafettpipen

Under dessa 10 år har GU förhållit ett stort antal nybyggda lokaler (Handels, Hälsovetarbacken, Hasselbladslaboratoriet, Experimentell Biomedicin, Psykologen), fått nerslitna lokaler upprustade till nybyggnadsnivå (Valand, några av högshusen på berget) och beställt ytterligare ett stort nybygge – den nya Pedagogen.

LOKALKOSTNADERNA utgör trots detta inte mer än 13,3 procent av de totala kostnaderna för Göteborgs universitet. För landets högskolor som helhet ligger kostnaden på 14 procent och för till exempel Stockholms universitet är det 17,5 procent. Så GU har ändå en förhållandevis bra situation. Inte minst med tanke på att det är ett cityuniversitet.

Totalt förhyr GU ca 360 000 kvadratmeter lokalyta, varav drygt 60 procent av Akademiska Hus.

Andra stora hyresvärdar är HIGAB och Wallenstam.

Hyror är bundna för den tid man avtalat om. Möjligheter till att förhandla fram en sänkt hyra finns i samband med att hyresavtalet går ut. Har då hyrorna på den allmänna marknaden sjunkit är möjligheten att få en sänkning stor, har de å andra sidan stigit kommer hyresvärden att vilja ha en högre hyra. Hyran för Artisten som de första 10 åren var en så kallad kostnadshyra (beräknad efter byggkostnad, ränteläge, inflationsantagande m m) sänktes med ca 10 miljoner kr på årsbasis vid övergång till marknads-hyra.

Så långt om hyran. I övrigt gäller att utnyttja befintliga lokaler från 8 på morgonen till kvällen, gärna sena kvällen, hela veckan. Planera lokalerna så de är lätta att utnyttja flexibelt, och kan utnyttjas ibland för stora grupper och ibland för flera mindre grupper. Försök få bort de där lokalbokningarna som görs för säkerhets skull. Kolla det faktiska utnyttjan-

det av lärosalar. Använd enkla bokningssystem och fundera på att ha ett internhyresystem för föreläsningssalar och grupprum.

FLEXIBILITET OCH GENERALITET är nödvändiga vid planeringen av nya lokaler. Det gör det lätt att justera – och till en begränsad kostnad bygga om – för bland annat nya forskargrupper som till exempel önskar utnyttja labblockaler på lite annorlunda sätt.

Man sparar också mycket pengar på att ta sig tid att tänka efter före vad man egentligen behöver. Att fundera över hur undervisningen kommer att bedrivas om några år. Hur kommer utnyttjandet av IT-tekniken att ha förändrat pedagogiken? Hur dömer berörda lärare att fördelningen av storgruppsföreläsningar, grupparbete, enskilt arbete kommer att vara? Vilket lokalbehov ger det? Vad behöver studenterna i form av enskilda studieplatser?

Stafettpipen vill jag lämna över till professor Lena Johannesson, institutionen för konst- och bildvetenskap. Hon står mitt ute i universitetets verklighet med mycket studenter och begränsade resurser, samtidigt som hon som forskare är en pionjär och ledande namn inom det kulturhistoriska studiet av bildkonstens kommunikativa funktioner.

Min fråga är: Hur ger man nya studentgenerationer inriktade på ekonomi, teknik och naturvetenskap en kompletterande humanistisk bildning, nödvändig för att vi ska förstå den värld vi lever i med dess skilda kulturer, religioner och samhällssystem?

Christina Rogestam

ORDFÖRANDE SAHLGRENSKA AKADEMIEN

Heliga Birgittas uppenbarelser

Heliga Birgitta – en av Sveriges mest kända personligheter – levde mellan ca 1303 och 1373 och var, förutom hängivet troende, också mycket engagerad i dåtidens storpolitik.

Hon gjorde upp fredsplaner för kriget mellan England och Frankrike, arbetade för att få påven att återvända till Rom från landsflykten i Avignon och lade upp planer för adelns uppror mot Magnus Eriksson.

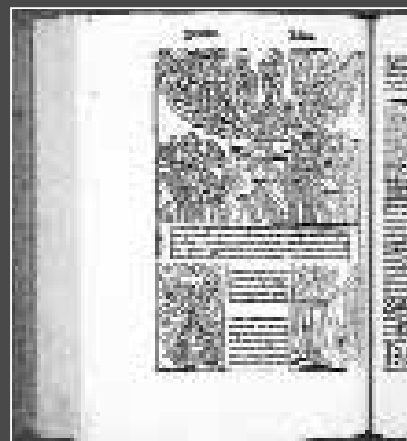
Hennes cirka 600 himmelska uppenbarelser (revelationes coelestes) finns samlade i ett digert verk och innehåller budskap om människans förhållande till Gud, kampen mellan gott och ont och skildringar av Maria som människans försvarare inför Guds domstol.

– Den bok UB äger kommer, liksom många andra av UB:s rariteter, från Carl Snoilskys samling, vars bibliotek donerades till dåvarande Stadsbiblioteket 1903, berättar bibliotekarie Anders Larsson. Boken är den första tryckta fullständiga upplagan, gjord på Vadstenasystrarnas begäran i november 1492 av boktryckaren Bartholomeus Gothan i Lübeck. Upplagan var på 800 exemplar. I dag finns endast ett tiotal böcker bevarade och alla är inte kompletta, vilket dock det verk UB äger är.

Boken är ett så kallat inkunabeltryck. – Så kallas böcker från boktryckarkonstens första tid, det vill säga före cirka 1500. Vissa element som kännetecknar den moderna boken hade då ännu inte införts. *Heliga Birgittas uppenbarelser* saknar exempelvis titelblad.

Boken har blivit ombunden av Snoilsky på 1890-talet och sidorna har blivit tvättade – i dag hade man behållit boken i originalskick.

– Men den är oerhört välbevarad vilket beror på papprets höga kvalitet. Det är gjort av linne-lump i stället för dagens träslipmassa och därför känns sidorna, efter drygt 500 år, som nya. Boken förvaras i UB:s raritetskammare.

SALVATORE SPINER/OLIO

Ny prorektor vill få stöd från Näringsdepartementet

text: EVA LUNDRÉN FOTO: GÖRAN OLOFSSON

Externa relationer och omvärldskontakter – det är de områden GU:s nya prorektor, Margareta Wallin Peterson, ska ansvara för. Bland annat kommer hon att engagera sig i hur GU:s forskare ska bli bättre entreprenörer, vilken image universitetet ska ha samt hur man får GU att synas mer i media.

ETT AV MÅNGA mål för Göteborgs universitet är att vara drivande i regionens tillväxt. Men hur ska det egentligen gå till?

– Forskare vid svenska universitet är oerhört duktiga på att ta patent, förklarar Margareta Wallin Peterson. Men vi är dåliga på att omsätta patenten i företag. Det tar helt enkelt en väldigt massa tid att starta ett företag och tid är något de flesta forskare har ont om. Vid GU finns GU Affärsutveckling som hjälper till – men forskarna skulle behöva mer stöd. Ett sätt kunde vara att Näringsdepartementet ger pengar direkt till högskolan för företagsutveckling.

Margareta Wallin Peterson är prorektor sedan 1 februari. Hennes område, omvärldskontakter, är något som hon redan arbetat med – som prodekanus för Naturvetenskapliga fakulteten men också som vice ordförande för Rådet för identitet och image.

– Näst efter min forskning hör arbetet med identitet och image till det mest spännande jag gjort vid GU. Det är intressant att fundera över varför GU syns och märks så lite – exempelvis jämfört med Chalmers.

Där har man varit väldigt duktig på att skapa en egen identitet som vi, kanske för att vi så stora med så många olika sorters verksamheter, inte riktigt klarar av att få till stånd. Självklart måste GU:s olika delar få profilera sig – man får gärna vara stolt över att tillhöra Handels. Men samtidigt måste det finnas en anda som är gemensam för hela GU, man ska känna att man hör till universitetet.

” Sedan jag började arbeta med identitet och image har jag läst tidningarna mycket noggrannare än tidigare. Och jag är förvånad över att GU faktiskt nämns nästan varje dag i GP.

Identitetsarbetet handlar också om att synas och höras i media.

– Sedan jag började arbeta med identitet och image har jag läst tidningarna mycket noggrannare än tidigare. Och jag är förvånad över att GU faktiskt nämns nästan varje dag i GP! Självklart får alla strider GU är inblandat i stor uppmärksamhet och det skadar i läng-

den vårt rykte. Därför måste vi skapa fora där konflikter kan diskuteras internt. Men media rapporterar också om forskning och utveckling vid GU. Och det är naturligtvis bra – men vi skulle kunna synas ännu mer. Vi har ju väldigt många duktiga forskare och mycket spännande verksamhet som vi borde kunna lyfta fram på ett helt annat sätt.

GU HÖR TROTS ALLT till de universitet som har bäst anseende när det gäller att vända sig utåt mot allmänhet och media.

– Vetenskapsfestivalen, Universitetets vecka, Universeum – allt detta är viktiga verksamheter. Och många GU-forskare är flitiga debattörer. Men ändå visar identitetsarbetet att vi är ganska anonyma så vi måste fundera över vad vi kan göra mer. En tid anordnade GU frukostmöten för journalister. Det kanske vi borde ta upp igen. Eller arrangera fler offentliga debatter och erbjuda vår kunskap för att fortbilda mediafolk i vad som händer inom olika forskningsområden. Jag tror att vi kan bli bättre på att samarbeta med museerna också – Världskulturmuseet har vi ju kontakter med men även på till exempel Stadsmuseet borde vi synas mer. Universitetet måste finnas mitt i stan, vi får inte läsa in oss på institutionerna.

Något som Margareta Wallin Peterson tror mycket på är Jonsereds herrgård.

– Jag hoppas att Jonsered blir den plattform för kreativa möten som rektorsrådet Bengt-Ove Boström talar

så mycket om. Det handlar både om sammankomster över olika ämnesgränser vid universitetet och om möten med människor utanför universitetet, som exempelvis journalister och media.

MARGARETA WALLIN PETERSON kommer att vara prorektor på 75 procent. Övriga 25 procent tänker hon ägna åt forskning.

– Jag forskar om färgväxling hos fiskar och grodor. Djur växlar färg genom att färgkorn inne i cellerna rör sig – och det är faktiskt vad som händer även hos människan när man blir solbränd. Och jag är också engagerad i projektet *Marine Paint*. Jag vill inte släppa kontakten med min institution helt och hållet, då får jag ju svårt att komma tillbaka när jag slutar som prorektor om fem och ett halvt år. Det första jag tänker göra nu är att försöka lära mig verksamheten bättre. Jag känner ju redan många olika företrädare för GU – men det kommer ändå att ta tid att få en något sänär bra överblick. Jag hoppas att jag kommer att få hjälp i mitt arbete av någon sorts grupp liknande den beredning för omvärldskontakter som finns vid Naturvetenskapliga fakulteten – jag leder gärna verksamheter men tror inte på att göra saker och ting helt och hållet själv.

Margareta Wallin Peterson är den ena av två prorektorerna vid GU. Den andra är Kerstin Norén som tillträdde samtidigt som Gunnar Svedberg blev rektor, den 1 juli 2003.

Fakta/Margareta Wallin Peterson

Ålder: 52 år

Bor: I Billdal

Familj: man och son på 24 år, dotter på 21 år

Intressen: Livet räcker inte riktigt till för några stora intressen, men jag tycker om att laga mat, läsa och sy kläder samt naturligtvis att umgås med familj och vänner.

GU DATORN

**Mobil
lättvikts**

Mobil

Stationär

Köp den av Computime

Vi är ramavtalsleverantör av persondatorer, bildskärmar och tillbehör

GU:s PC-Utvärderingsgrupp gav Computime högsta möjliga poäng på:

- ✓ Referenser (Interni, externa)
- ✓ Service / Support
- ✓ Leverans / Logistik / Sälthet

COMPUTIME
ELECTRONICS AB

Kungälvsvägen 3A, 427 00 Billdal
Tel 031-91 41 69, Fax 031-91 92 18
E-post info@computime.se

www.computime.se

**Sök Innovationsstipendier
20 000 – 100 000 kr**

FÖR FORSKARE I VÄSTSVENRIE

Information & ansökan: www.tlsg.se
senast: 1 april & 1 oktober 2004

**TEKNIKERBRO
STIFTELSEN
GÖTEBORG**

Miljarder till starka forskningsmiljöer

**Formas, Stiftelsen för Strategisk Forskning (SSF),
Vetenskapsrådet och VINNOVA utlyser under våren
2004 stöd till starka forskningsmiljöer.**

- För grundforskningsmiljöer – oavsett vetenskapsområde.
- För strategiska och betydelsefulla forskningscentra med koppling till industri och samhälle.
- För forskningscentra inom miljö, areella näringar och samhällsbyggnad.
- För starka forsknings- och innovationsmiljöer – VINN Excellence Center – med engagemang från och nytta för näringsliv och offentlig verksamhet.

Bidragen omfattar 3–10 milj kr per år i 3–10 år och kan sökas hos flera finansiärer. Finansiärerna samråder före beslut om bidrag. Ansökan lämnas till respektive forskningsfinansiär. Ansökningstider och anvisningar finns på respektive hemsida.

www.formas.se
www.stratresearch.se
www.VINNOVA.se
www.vr.se

